

Szárnyalók

Az Ács Kató Irodalmi Alapítvány egy évtizede
(1994-2004)

Szárnyalók

Alapítványunk története
Válogatás a pályázati anyagokból
(gyermekírások és rajzok)

Ács Kató Irodalmi Alapítvány
Budapest, 2004

A kiadvány megjelenését támogatta:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Szépirodalmi Szakmai Kollégiuma
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium
Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal
Budapest II. kerület Polgármesteri Hivatal
Országos Széchenyi Könyvtár
Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola
Gyermek, Ifjúsági és Sport Minisztérium

Készült az Ács Kató Irodalmi Alapítvány 10. évfordulója alkalmából

Az anyagot gyűjtötte: **Kertész László**, Szabó László

Szerzők: Barta Katalin, Gervai András, Görgey Gábor, Kovács Boglárka, dr.
Szabó Júlia, Szabó László, Varró Dániel valamint a pályázók, s Ács Kató
egykori gyerek- levelező partnerei

Válogatta és szerkesztette: Gervai András

Az első borítón Ertsey Rebeka, a hátsó borítón Kotormány Dóra képe látható
A boritót tervezte Teknyős László

©: Ács Kató Irodalmi Alapítvány
Budapest, 2004

A kiadásért felel: Nagy Gabriella,
az Ács Kató Irodalmi Alapítvány elnöke
Nyomdai előkészítés: PB Dolgozószoba Bt.
Nyomás: Info Nyomdaipari Kft.

ISBN 963 217 210 8

KÉPEK ÉS SZAVAK

Kedves Barátaink!

Szeretettel ajánlom ezt a kis kiadványt mindazoknak, akik részt vettek Alapítványunk elmúlt tízévi munkájában, akik részesei voltak eredményeinknek, sikereinknek. Köszönet a gyerekeknek, és a felkészülésükhöz sok segítséget nyújtó óvónőknek, pedagógusoknak, a különböző műhelyeknek, szakköröknek. Köszönet az Alapítványunk működését, minél sokrétűbb tevékenységét támogatásával lehetővé tevő közhivataloknak, intézményeknek, szervezeteknek, alapítványoknak, cégeknek és magánszemélyeknek.

És persze mindenekelőtt is hálásak vagyunk az Alapítvány létrehozójának Kertész Lászlónak, mert egy, az egész társadalom számára fontos ügyet: a gyerekek tehetségének gondozását, kreativitásának fejlesztését vállalta fel. Nagy örömet jelent nekünk, hogy évről évre egyre többen pályáznak, hogy sok tehetséges, eredeti látásmódú fiatal munkáival ismerkedhetünk meg. A versek, mesék, különböző műfajú írások pontosan tükrözik alkotóik gondolatait, érzéseit, félelmeit, örömeit, azt, hogyan látják a világot, s benne magukat, s miniket, felnőtteket. A mágikus erejű, hatalmú szavak és képek egy ismerős-ismeretlen világról tudósítanak, a gyermeki fantáziavilág – és, ezáltal egykori-mai önmagunk – jobb megismerésében, megértésében segítenek.

Ezért is ajánlom jó szívvel ezt az elmúlt évtized gazdag terméséből szemezgető válogatást mindenkinek; reméljük, kedvet csinálunk jövőbeni pályázóinknak és támogatóinknak is.

Nagy Gabriella
Az Ács Kató Irodalmi Alapítvány elnöke

AZ ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETÉBŐL

1994. november 25. Katalin nap

Fővárosi irodalmi pályázat meghirdetése a Szabó Ervin Könyvtár Török utcai fiókjában.

1995. október

Hivatalosan megalakul az Ács Kató Irodalmi Alapítvány. Alapító: Kertész László. Az alapítvány háromszázötvenezer forintos alaptőkéjét lakása hasznélvezeti eladásából teremti elő.

1997. nyár

Az első alkotótábor Balatonakaratyán.

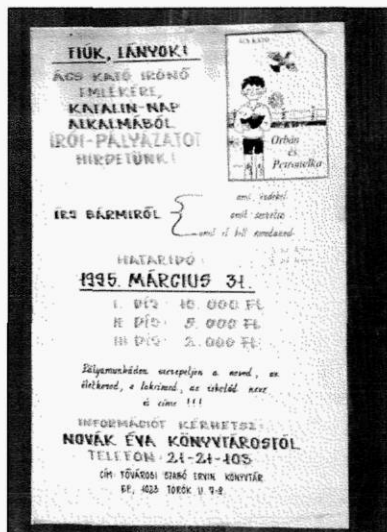
2001. szeptember

Az újjáalakult kuratórium (elnök: Nagy Béláné, új tag: Szabó László, titkár: Ibrahimné Németh Edit) a II. kerületi Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola épületében kap állandó új otthont.

2002. november

Kertész magánvagyonából hozta létre – a Fővárosi Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálattal közösen – az Ascher István ösztöndíjat, melynek célja az, hogy állami gondoskodásban élő, hátrányos helyzetű, de valamilyen területen kiemelkedő képességű, 13 éves gyermekek életminőségét, középiskolai tanulmányaira való felkészítését, 5 éven keresztül segítse. A kezdeményezéshez azóta több támogató – így egy évtizede újra itthon élő, 1956-os magyar emigráns amerikai üzletember és annak amerikai barátja is – csatlakozott: ennek köszönhetően ma már hat kisdíák részesülhet az évi százezer forintos támogatásban.

Az ösztöndíj a jövőben Kertész László nevét fogja viselni.

Az első – még kézírásos, a Török utcai könyvtárban kifüggesztett – pályázati felhívás

Ascher István Ács Kató édesapja, 1876–1938; A század elején a budapesti Egyetemi Klinikák gazdasági igazgatója volt, egyben egyik alapítója a Közalkalmazottak Szakszervezetének. Az I. világháború idején a Peidl-kabinetben néhány napig közigazgatási államtitkárként működött, ezért a Horthy-rendszerben másfél évi börtönre ítélték, nyugdíjától megfosztották.

Évente ismétlődő események

Novemberben, Katalin napkor az új irodalmi és (1996-tól) rajzpályázat meghirdetése, a rá következő év áprilisában, májusában pedig műsoros eredményhirdetés, jutalomosztás. 1997-től – a Főpolgármesteri Hivatalnak, és a II. kerületi Önkormányzatnak köszönhetően – nyaranta továbbképző tábor, a nyertesek rajz-irodalmi és zenei képzése.

Kiadványaink

- 1997: Ács Kató: Az elveszett mese és egyéb történetek
- 2000: Szárnypróbálgató (az 1994–2000 közötti hat év alkotásaiból)
- 2001: Olvasgató – „A madarak és én”
- 2002: Hogy tetszik a világ? (a csepeli önkormányzattal közösen, magyar és horvát nyelven)
- 2002: Ács Kató: A kölyökkapitány

Rajzkiállításaink (mind Budapesten)

- 1996: Terézvárosi Gyermekkönyvtár
- 1997: Pitypang utcai Iskola
- 1998: Herman Ottó Általános Iskola, Törökvezs úti Óvoda
- 1999: Krúdy Gyula Általános Iskola, Munkácsy Mihály Általános Iskola, Soros Alapítvány Fesztiválja (ELTE), Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara Krisztina körúti épülete, Magyar Írószövetség
- 2000: Kodály Zoltán Általános Iskola, Kós Károly Ének-zene tagozatos Általános Iskola, Kölcsey Gimnázium
- 2001: Tapolcsányi utcai Gyermekotthon, Kölcsey Gimnázium, Kék Ökosuli (Csepel), Ádám Jenő Általános Iskola

- 2002: Józsefvárosi Galéria, Marczibányi téri Művelődési Ház Pillanat Galériája
- 2003: Millenáris Park Kerengő Galériája (a „Százéves az Országház” rendezvénysorozathoz kapcsolódó gyermekrajzpályázat díjnyertes alkotásaival közösen), Magyar Tudományos Akadémia Székháza, Országos Széchényi Könyvtár, Roma Nőszövetség, Apáczai Kiadó, Budapesti Történeti Múzeum
- 2004: Országos Széchényi Könyvtár, Millenáris Park, Kodály Zoltán Énekzenesi Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola

Dr. Szabó Júlia megnyitóbeszédéből, MTA (2003)

/.../ csak a XX. század elejének művészeti forradalmárai kezdték hirdetni, hogy minden gyermekben benne van a készség és a képesség, hogy valódi értéket és értékes műalkotást hozzon létre, külön világot teremtvé egy rajzba.

/.../ Paul Klee /.../ csodálta a gyerekrajz tökéletességét, óvatosan követni próbálta, és naplójában már 1919-ben megemlékezett erről. Azt írta: „Mintha újjá születnék. Olyanná szeretnék válni: Európáról, tényekről, divatról mit sem tudni. Saját erőből egy apró formai motívumot kidolgozni, amelyet ceruzám minden technika nélkül tud felvázolni.” Klee rajzai törekények, finomak, olykor valóban hasonlítanak a gyerekrajzokhoz. Egy spanyol kortárs, Joan Miró, szintén az 1920-as évek előtt, kitörő örömmel s ellenállhatatlan mozgással alkotott gyerekrajzra emlékeztető kompozíciókat.

Az itt, most kiállított gazdag anyagra tekintve, feltehetjük a kérdést: mit rajzol szívesen a gyermek. Négyéves korában a szobát, a házat, a lakást, a napot, a ház melletti fát, virágot. A rajzán önmaga, édesanyja, később testvére, testvérei, édesapja jelenik meg. A csonka családban élő gyermek is kikerekíti környezetét: a hiányzó szülő kisebb felnőttként, távolabb álló alakként, vagy madárként jelenik meg a rajzon. A madarak világa azonban nem csak ilyen áttételes szerepkörben látható az itt kiállított, vagy másutt látható gyerekrajzokon. /.../ A pszichológusoknak való tudományos feladat lenne: hány éves korától kezd félni a gyermek, s félelmét hogyan önti rajzba, versbe.

Számomra ezen a kiállításon az a csodálatos élmény, hogy a hátrányos helyzetű, esetleg sérült gyerek rajzán is létrejöhet egyensúly, tehát a gyógyulás útja. Rajzán csodálatos tájban, boldog lovasként látja magát a jövőben egy beteg kislány. /.../

Janikovszky Éva, Nagy Gabriella, Kertész László, S Szabó Ferenc a Kölcsey Gimnáziumban, a díjátadó ünnepségen

Az Alapítvány munkatársai

A Kuratórium alapító tagjai: Janikovszky Éva (örökös tag), Kertész László, dr. Kristóf Imréné és Weiner László.

A Kuratórium elnökei: Kun Cecília (1995–1997), dr. Herskovits Mária (1997–2001), Nagy Gabriella (2001-től),

A Kuratórium titkárai: Ibrahimné Németh Edit, Kiss Barbara (2002-től)

A Kuratórium jelenlegi tagjai: dr. Kristóf Imréné, Szabó László, Weiner László

A Kuratórium állandó munkatársa: Kovács Rózsa Mária

Az irodalmi zsűri korábbi és jelenlegi tagjai: Békés József, dr. Hegedűs Ferencné, + Janikovszky Éva, Kucska Zsuzsa, Kun Cecília, Marék Veronika, dr. Nagy Attila, Novák Éva, + Szentgyörgyi József, Tarbay Ede, Varró Dániel

A képzőművészeti zsűri korábbi és jelenlegi tagjai: D' Albiné Ficsor Sarolta, Fehér László, Magyar József, dr. Marosi Ernő, Molnár Kálmán, Sipos Endre, Szabados Árpád, + dr. Szabó Júlia, Szentandrassy István, Varga György

*A legaktívabb műhelyek
(óvodák, iskolák, művészetoktatási intézmények, művelődési házak)*

Alapfokú Művészeti Iskola, Barcs; Alapfokú Művészeti Iskola, Földes; Áldás Utcai Általános Iskola, Budapest, II.; Általános Művelődési Központ és Iskola, Tiszabura; Árpád Fejedelem Téri Általános Iskola, Kazincbarcika; Bánki Donát Utcai Általános Iskola, Pécs; Baranya Megyei Önkormányzat Általános Iskola, Kollégium és Gyermekotthon, Komló; Bartók Béla Általános Iskola, Bányatereny; Belvárosi Óvoda, Pécs; Benedek Elek Általános Iskola, Heves; Hódmezővásárhelyi Alapfokú Művészeti Iskola és Kihelyezett Tagozatai; Berekböszörményi Általános Művelődési Központ; Derkovits Gyula Általános Iskola, Budapest, VI.; Diána Utcai Általános Iskola, Budapest, XII.; Drószeghy Utcai Általános Iskola és Diákotthon, Budapest, VIII.; Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola, Békés; Egry Úti Körzeti Óvoda, Veszprém; Éltés Mátyás Általános Iskola és Diákotthon, Mosonmagyaróvár; Eötvös József Általános Művelődési Központ Általános Iskolája, Diósd; Epreskert Óvoda, Kunszentmárton; Ferencvárosi Komplex Óvoda és Általános Iskola, Budapest, IX.; Fészek Lakásotthon, Általános Iskola, Diákotthon és Gyermekotthon, Kurtyán; Fogarassy Mihály Általános Iskola, Gyergyószentmiklós, Románia; Fővárosi Átmeneti Gyermekotthon, Budapest, II. Tapolcsányi u.; Genius Iskola, Budapest, XVII.; Gróf Apponyi Albert Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Jászberény; Gróf Nádasdy Ferenc Általános Iskola, Nádasdladány; Hajós Alfréd Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Budapest, XIV.; Hammido Múzsza Alapfokú Művészeti Iskola, Szeged; Igazgyöngy Alapfokú Művészeti Iskola, Berettyóújfalú; Irinyi János Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Balatonfűzfő; Jedlik Ányos Gimnázium, Budapest, XXI.; Juhász Gyula Általános Iskola, Vác; Karácsony Sándor Általános Művelődési Központ, Földes; Kitaibel Pál Utcai Óvoda, Budapest, II.; Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola, Budapest, II.; Kozmutza Flóra Általános Iskola, Budapest, XXII.; Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Gyakorló Iskolája, Debrecen; Kunfehértói Általános Iskola; Lajtha László Zene és Művészeti Iskola, Budapest; Második Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Berettyóújfalú; Mátyás Király Általános Iskola, Budapest, XXI.; Móricz Zsigmond Általános Iskola, Diákotthon, Speciális Szakiskola és Gyermekotthon, Lenti; Nádasdy Tamás Általános Iskola, Sárvár; Nagyberegí Középiskola, Kárpátalja, Ukrajna; Nagysztergári Általános Iskola; Nagyszalontai Általános Iskola, Erdély, Románia; Napsugár Óvoda, Budapest, XIX.; Néri Szent Fiilőp Katolikus Általános Iskola, Budapest, XVI.; Petőfi Sándor Általános Iskola, Újvidék, Szerbia; Pro Musica Alapfokú Művészeti és Zeneiskola, Szeged; Reményi Úti Napközi Otthonos Óvoda, Miskolc; Srdői Általános Iskola, Fiume, Horvátország; Sün Sámuel Óvoda, Jászberény; Szabadság Utcai Iskola, Dombóvár; Széchenyi István Általános Iskola, Óvoda és Zeneiskola, Jászárokszállás; Szent István Katolikus Általános Iskola, Mezőkövesd; Szent Mór Iskolaközpont, Pécs; Szépi Rajzstúdió, Budapest, XIII.; Újcsanósi Általános Iskola; Váci Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Szombathely; Vámosgálfalvi Általános Iskola, Kárpátalja, Ukrajna; Velencei Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Diákotthon; Virág Utcai Óvoda, Hódmezővásárhely; Zrínyi Ilona Általános Iskola, Dombóvár.

ALKOTÓTÁBORAINK

Már nyolc éve, hogy nyaranként táborozásra hívhatjuk meg írásban, rajzban kitűnt gyerekpályázóink jó részét. A táborban az ifjú tehetségek játékosan, szórakoztató módon irodalmi-, rajz-, sőt, néhány éve zenei továbbképzésben is részesülnek. Vendégül látunk egy-egy ismertebb alkotót is. Sokuk magával hozta kedvenc rajzát, olvasnivalóját. Az olvasott, hallott mesék, versek alapján sikeres képzőművészeti alkotások születnek. A legkülönbözőbb anyagokat és technikákat

Kertész László gyerekek körében az első alkotótáborban (1997)

használták: a ceruzarajztól az agyagplasztikáig, a pasztelltól az életre keltett farönkig. Érdekes megfigyelni, hogy a hallott-látott világ hogyan szűrődik át a gyerekek fantáziáján, érzésein: a zárt préház, a csillogó esti Balaton, de ugyanúgy a kettészakadt világ, az alig burkolt agresszió is. Mint a „nagyok” között.

Az elkészült alkotásokból a tábor végén kiállítást rendezünk, azok beépülnek az Alapítvány gyűjteményébe. A legsikerültebbekből színes fénymásolat készül: ezzel köszönjük meg támogatóink segítségét. A mintázás iránt is mutatkozik érdeklődés.

A tervezett események közé szerencsésen illeszkedett például 2002-ben egy szegedi gyermek-vándorszínház meseelőadása: a színészek nem csak játszottak, de a gyerekeket is bevonták a produkcióba. Az európai és a magyarországi reneszánsz emlékeiről készült képekről *Kuruczné Paál Mária* grafikus művész-tanár mesélt a gyerekeknek. A hangrögzítés kedvelt eszközük. Saját zenei produkciójukat is megörökítik, de készítettek riportot egymással és vendégeinkkel is (ez *Lévai Zoltán* grafikusművész ötlete volt, aki a 2002-es táborban foglalkozott a gyerekekkel.) Az irodalmi, grafikai foglalkozásokat felkínáljuk, ám a lehetőségeken belül ki-ki szabadon választhat. A vetélkedők, versenyek díjaként apró játékokat, kisebb ajándékokat, esetleg könyveket osztunk ki.

Szabó László, kurátor

A zenei programokról

Izgalmas volt számomra az együtt átélt öt év, és ez az élmény azóta is fogva tart. Szinte évente változó helyszínen, új környezetben ismeretlen emberek találkoznak össze, s meglévő saját világuk alapján teremtenek egy újat.

1999, *Szilvásvár, Szalajka végvár*: Sok-sok természethez kapcsolódó zene (vízesés, pisztráng). Eger – Históriai énekek. Dramatikus előadás zenei elemei, egy népi táncbetét. Manuális foglalkozásokhoz zenei háttér. Esténként díszletkészítés – közben éneklés, zenehallgatás.

2000, *Sopron*: Új szemponttal bővítettem a tervemet. A Katalin napi *A zene és én* pályázat valóságos kincsesbánya lett. A legfogékonyabb gyerekekkel itt találkoztam. A soproni zeneiskolától digitális zongorát és ritmushangszereket kaptunk kölcsön. *Halmos Erika* zongoratanárnő közreműködésével négykezes zongoramuzsikát hallhattak a táborozók az esti hangverseny keretében.

A táborzáró műsora: *Sopron 2000* címmel a tábor életét feldolgozó oratórius előadás (szavalókórus, ütősök, énekbeszéd, ének); Haydn muzsikára mozdított árnyjáték; jelenet Párizs, George Sand szalonja, 1842; alkalmi

kamarazenélés – hangszerszólók; primitív zeneszerszámokból kiállítás; esti zenehallgatás.

2001, *Balatonfenyves*: Rendszeresen együtt énekeltünk hangszerkísérettel – igazi tábori kórusként adtuk elő műsorunkat a záró délutánon. Közönségünk az ottani gyermekotthon lakóiból állt. Sok természet-zenét hallgattunk közösen, összegyűjtöttük a Balatonnal kapcsolatos dalainkat. A *madarak és én* című pályázati témához kapcsolódva műdalokat és népdalokat ismertünk meg.

Nagy érdeklődés volt a gyerekek részéről a hangszerek iránt, a ritmus és dallamhangszereket kedvel és ügyesen használták a dalok kíséretéhez. Időnként szabadon improvizálhattak.

2002, *Balatonfenyves*: A Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskolával közösen táboroztunk, ami gazdagította az együttlétet: együtt énekelhettünk, zenélhettünk a hét során és a tábor záró szabadtéri bemutatón. A *Hogy tetszik a világ* pályázati téma kapcsán a miért tetszik a zene? avagy a jó zene–rossz zene kérdéskört jártuk körül. Alkalmi négykezes-párok alakultak a zongora mellett, volt több aktív kezdő, akik elégedetten távoztak a heti kurzus végén egy-két önállóan megszólaló dallammal.

A szobákban a gyerekek klasszikus CD-ket, kazettákat halgattak. A tábori program része volt kis csoportokban elkészíteni a táborról szóló riport-kazettát. Sok-sok vidám „hangzó ötlet” szerepelt ezeken.

2003, *Balatonfenyves*: Ismerős táborhely, „sportos” társak. A reneszánsz művészettel ismerkedtek a résztvevők a diaporámás vetítésen. Ehhez társítottuk a reneszánsz kör- és kontratáncok tanulását. Pályázati téma: *A felnőttek és én* – fontos élményadó találkozás Varró Dániel költővel, aki személyiségével közel hozta ezt a témát is. Izgalmas volt saját felolvasásában találkozni az írásaival; a fogékony, kíváncsi táborozók riportokban kapták mikrofonvégre a vendéget. Kölcsönös izgalmat jelentett egyik művének akusztikus átköltése. Voltak ügyes zeneiskolák, amelyek szívesen zenéltek a társaságnak.

Barta Katalin, zenepedagógus

Varró Dániel:

TÁBORI ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ KATALIN-NAPKOR

Ünnepi ez az alkalom,
Feszeng az én kis halk dalom,
A nyápic rím, a balga jóság
Te nem feszengsz, kis hallgatóság?

Míg versét itt e bácsi zengi,
Nem prűszköl a nyakadba senki?
A szék, mi jutott teneked,
Nem nyomja-e a feneked?
Csak kérdezem. Csak tesztelem.
Mert voltam egy táborba nyáron,
Mi laza volt és fesztelen.

Szóval volt ez a nyári tábor,
Szigortól, nyűgtől messzi távol,
Volt ping-pong asztal, volt csocsó,
Örült volna Ács Kató
Szerintem, hogyha ott lehet,
Mert alkotott ott sok gyerek.

És örült volna Ács Kató,
Mert egy köpésre volt a tó,
És hattyúk úsztak a tavon
(Mit úgy hívtak, hogy Balaton),

Nem kellett kelni túl korán,
Klimpíroztunk a zongorán,
Volt zenélés, meg rajzolás,
De nem volt semmi hajszolás,
Voltak tanárok, gondnokok,
Meg konyhásnéni, undokok
(Ez tény, mire nincsen indok,
hogy minden konyhásnéni undok),

Akár egy Ács Kató mese,
Különösebben semmi se
Történt, csak pár kis esemény,
Amik közül a mesefény
Mosolygósan kikandikál,
Mint felhőből a napsugár.

(2003)

AZ ALAPÍTÓ KERTÉSZ LÁSZLÓ (1915–2004)

Életéről, pályájáról

Szülei négyéves korában elváltak, akkortól nem látta többé apját, az anyja pedig másodszor is férjhez ment. Ide-oda hányódott a nagymama, különböző intézetek vagy kosztot és kvártélyt biztosító idegenek között. Az egyedüli érzelmi támaszt a nagymama vásárolta gyerekhegedű jelentette számára. Elvégezte a Zeneművészeti Főiskola hegedű tanszakát, majd a Budapesti Hangversenyzenekarban és a Székesfővárosi Zenekarban hegedűsként játszott. A háborús években különböző helyeken munkaszolgálatos.

1945–1948-ig a Munkás Kultúrszövetség 250 rádiós műsorát szerkesztette, rendezte is. Szerepelt nála többek között *Hont Ferenc*, *Kassák Lajos*, *Major Tamás*, *Ruttkai Éva* és *Pécsi Sándor*.

Már hegedűsként élt benne a vágy, hogy – ahogy fogalmazott – „*kifejezzem valamilyen formában az emberek közötti konfliktusokat, drámákat, hassanak a közönségre*”. Ez a vonzalom és a továbbképzés lehetősége vitte a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, ahol '47-ben rendezői diplomát kapott. A következő szemeszterben már maga is tanított, az esztrád műfaját és rendezését. 1947-ben megbízták a Szociáldemokrata Párt Kulturális Osztályának vezetésével, ezután a SZOT kulturális osztályának vezetőhelyettese. 1950-ben a Szinkronban rendezett, a *Művelt Nép* nevű folyóiratnál újságíróskodott.

1951-ben az Állami Bábszínházhoz szerződött, 1956-ban pedig leigazolt a Faluszínházhoz (későbbi nevén Déryné, majd Népszínház): itt több mint három évtizedet töltött főrendezőként. Sok prózai darabot állított színpadra, de kedvenc foglalatossága, élete nagy szerelme a zenei rendezés maradt, a szakma is mint operarendező ismerte. Egyik legnagyobb élményének a *Szöktetés a szerájból* rendezését tartotta. Az ő nevéhez fűződik a Népszínház operatagozatának, s tájoló missziójának, a *Gördülő Operának* a létrehozása. Munkásságát Jászai-díjjal (1962), Kodály emlékéremmel (1974), az Érdemes Művész (1976) címmel, s a II. kerületért Emlékéremmel (2003) ismerték el.

A nyolcvanas évektől szinte minden nap találkoztam vele a Lukács uszodában, ahol évtizedeken át törzsvendég volt. (A szálfá termetű, délceg úr különben egy, vagy másfél évtizedet nyugodtan letagadhatott.) Gyakran állított meg, s örömmel, lelkesen újságolta az alapítvánnyal kapcsolatos új fejleményeket. „*Az úszás, a torna, a hegedülés mellett, – mesélte nekem egyszer – legfőképpen az alapítvány tart életben.*”

Nem sokkal kilencvenedik születésnapja előtt, július 19-én elhagyott bennünket.

Élete utolsó másfél évtizedében szeretett felesége, Ács Kató nélkül, de az Ő emlékével és támogatásával élte életét. Hosszú ideig kereste a módját annak, hogy az Ő gyermekek iránti kimeríthetetlen szeretetét tovább adja.

Utolsó otthoni perceiben az volt a kérése, hogy Ács Kató arcképe a számítógépe fölé kerüljön, a falra. Betegen, de ezzel a megnyugvással indult a kórházba. Élete nagy ajándékaként, még sikerült lezárni az Alapítvány 10. évfordulójára megjelenő könyv kéziratát. Kórházi ágyán is nyugalommal töltötte el ez a gondolat és már a novemberi, Széchenyi könyvtár-beli nagy ünnepséget tervezte. Boldogsággal töltene el, ha láthatná tíz év munkájának gyümölcsét.

Győri Eszter 13 éves budapesti kislány 1998-ban született versével búcsúzunk Tőle:

ELTŰNNI

Nem él az ember, csak álmodik.
Meghalni annyi, mint újra születi,
Megtanulni a halált,
Embernek nem lenni tovább.
Nem látni, nem hallani, nem érezni,
Nem beszélni, nem nevetni, nem szidni,
Nem sírni, nem keresni és nem szeretni.

Szemedből könny, homlokodból harmat,
Szívedből eső, tenyeredből virág.

Az Alapítvány létrejöttéről:

/.../ Ács Kató halálának másnapján Kertész Lászlót a Lukács uszoda-beli barátai nagykabátban látták a medence előtt sétálni. /.../ Nem merték megszólítani, csak sóhajtoztak a háta mögött. Nem hitték, hogy ez az ember még egyszer rendbejön, és ugyanúgy lehet majd beszélgetni vele, mint régen, amikor a felesége várta otthon. Nem is lehetett.

- Nem találtam a helyem még a Lukácsban sem. Tudja, Katót akkor szerettem meg, amikor a rádióban egy nap odahozta nekem az egyik írását. Egy kisleány, aki csak a mesében élt, ez volt a címe. Meghökkenett az a

finomság, amely a soraiból áradt. Azt hittem azelőtt, hogy ilyen lény a világon nem létezik. Már nem is létezik.

Kertész László azonban mégsem lett a bánata miatt pesszimistává, akit jobb elkerülni. Hozzákezdett a munkához, halott felesége feltámasztásához. /.../

– Egy alapítvány! Amit Ács Katóról nevezek el! – találta ki, s azonnal tudta, 14 éven aluli gyermekek irodalmi érzékének fejlesztéséért hozza majd létre. /.../ S a bánatos Kertész úron már az öröm jelei is megmutatkoztak. /.../ boldog volt, amikor a gyerekekről mesélt, hogy itt és ott milyen tehetségeket fedezett fel, s most a neje helyett ővele levelezgetnek. Vagyis Kertész úr is teremtett valami folytonosságot.”

Kovács Boglárka: Aki csak a mesében él
(Évszakok)

Kertész László és Ács Kató

A NÉVADÓ ÁCS KATÓ

(1917–1989)

Pályájáról

Kisiskolás korától a mesék világában élt. Akkoriban legkedvesebb időtöltése az volt, ha kisebb gyerekeknek mesélhetett. A háború előtt a magyar Gyermekbarát Egyesület valamint egy-egy osztrák és német egyesület közös mesepályázatát hirdetett. Az ifjú Ács Kató atyai biztatásra beküldte a *Jé* című meséjét és díjat nyert. Ezzel el is dőlt a sorsa. Írogatni kezdett, előbb a *Nőmunkás* című hetilapnak, majd a *Gyermekbarát* és a *Népszava* közölte meséit. Eljárt avantgarde irodalmi körökbe és rövidesen megjelentek novellái – Körmendi Mária álneven – Kassák Lajos lapjában, a *Munkában* is.

Kis jeleneteket írt, egyikük a párizsi *L'Humanité*-ben is megjelent. 1949-ben megnyerte a Kultuszminisztérium bábjáték pályázatának első díját *Egérút* című írásával. A darabot a későbbi Állami Bábszínház elődje, az akkori Mesebarlang tűzte műsorára, s előadták Lengyelországban is. A következő évben a *Kőbányai gyerekek* című ifjúsági regényével a SZOT József Artila pályázatának egyik nyertese lett.

Háború utáni munkásságának zöme a rádiózással kapcsolatos. Mintegy ötven ifjúsági hangjátékot írt, huszonzét éven át (1976-ig) a népszerű *Miska bácsi lemezesládája* című műsor válaszféléit írta álneven.

Fontosabb művei

Az élő szoba meséi (Forrás, 1946), *A népek hajnalcsillaga* (Újpest, 1948), *Márciusi ifjúság* (színművek, 1950), *Egérút* (bábjáték, 1950), *Kőbányai gyerekek* (ifjúsági regény, Atheneum, 1951), *Vadrózsa vagy galagonya* (ifjúsági regény, Ifjúsági Kiadó, 1951), *Győznek a Barót fiúk* (Ifjúsági Kiadó, 1952), *Petruska vasárnapja* (mese, 1955), *Jutka és a Bábszínház* (elbeszélések, Móra, 1960), *Szervusztok, hajnalkák!* (mesék, Magvető, 1960), *Tóbi, a kisautó* (Móra, 1965), *Orbán és Petronelka* (Móra, 1968), *Mesélő kert* (Móra, 1972), *Mártonka vasárnapja* (Egy faramuci nap története, színpadi játék, Győri Kisfaludy Színház, 1974), *Bendegúz, a kölyökkutya és más mesék* (Móra, 1974), *Az elvesztett mese és egyéb történetek* (Ács Kató Irodalmi Alapítvány, 1997), *A kölyökkapitány* (Ács Kató Irodalmi Alapítvány, 2002)

Görgey Gábor: Ács Kató és Miska bácsi

Ács Kató fogalom. Az volt már életében és még inkább az lett korai eltávozása után. Legfőbb műve a *Miska bácsi lemezesládája*, ez volt a több évtizedes varázsműhely a rádióban, ahol ő, Miska bácsi jóságos alakja mögé bújva, egy egész ország gyermektársadalmával volt élő kapcsolatban. Generációk nőttek fel Miska bácsi mindenre kiterjedő figyelmének és gondoskodásának bővületében. Generációk emlékeznek ma – felnőtt, lassan már idősödő emberek is – az ő jótanácsaira, válaszaira. Miska bácsi egy egész országgal levelezett, beszélgetett, adott útmutatást, és azok, akik szerették (és akiket ő szeretett), nem felejtik soha.

Ez maga a halhatatlanság. Ács Kató, aki írói talentumának, életének java részét odaadta Miska bácsinak, az ő második énjének, a legnagyobbat tette, amit író tehet: a jövőt építette a gyermekek lelkében, a jövő felnőtteiben. És ha írói ambícióinak egy részét feláldozta is gyermekhallgatóinak Miska bácsi-jának kedvéért – jóvátételként már életében élvezhette a hatalmas bizalmat és szeretetet. Emlékét pedig a halhatatlanság aurája övezi. Ember és a szelleme kívánhat ennél többet magának?

(2004)

Emlékek „Miska bácsiról” (levélrészletek)

1949-ben írtam első levelem Miska bácsinak. 1953. május 20-án Diósgyőrben, kis házunk udvarán tanultam. Egyszer egy óriási fekete autó állt meg az utcán, melyből kiszállt két „néni”, és elindult a kapunk felé. /.../ A nénik üdvözöltek, majd megkérdezték, szeretném-e látni Miska bácsit? – Ha igen, menjünk az autóhoz, mert ott, a „varázstükörben” megnézhetem.

Kíváncsian, remegő lábakkal indultam el velük, és akkor... kiszállt a számomra óriás, bizalmat sugárzó „Miska bácsi”, felkapott az ölébe, és karjaiban vitt be édesanyámhoz az udvarra. Kiderült, hogy „Miska bácsi” úgy döntött, felkeresi őt, leghűségesebb levelezőjét az ország különböző pontjain, hogy személyesen is megismerje őket. Ezek egyike én voltam.

Ez a nap volt életem nagy részének meghatározója. Igen! Az egyik mosolygós „kísérő néni” Ács Kató volt, aki, máig sem tudom megmagyarázni miért, megkérdezte, szeretnék-e levelezni vele. Boldogan mondtam igent. És leveleztünk. Ma is őrzöm a jutalomkönyveket, leveleket, lapokat. Ugyanúgy, mint a drága Ács Kató leveleit, férjével együtt töltött családi összejövetelek során készített fényképeket, ifjúsági regényeit, mesekönyveit, melyekhez külön-külön is emlékek fűződnek. (...)

Szívemben tovább él. Ács Kató volt számomra a megtestesült jóság, szeretet. Minden levele ünnepnap volt számomra. Ő adta rám a menyasszonyi ruhát, Ő volt Kató gyermekem keresztmamája. (...)

(2004)

Őszinte tisztelettel: Géczyiné Fehér Magda (Miskolc)

(...) Egy nagy csoda volt, amit én Ács Katótól kaptam. Egy kis Szabolcs-Szatmár megyei faluban, Napkoron éltem, s élek ma is. Abban az időben (a hetvenes évek elején), mikor elkezdtem írni a leveleimet „Miska bácsinak”, egyedül Ő értette meg, mennyire szeretem a komolyzenét, különösen Mozartot. Itt, az én ingerszegény falusi környezetemben emiatt csodabogárnak tartottak a szüleim és a rokonságom is. Mindenki el volt foglalva a mezőgazdasági teendőikkel, s nem értették, mit lehet szeretni ezen az „idegesítő cincogáson”.

Soha nem tanultam zenét, mégis megérinti a lelkemet az a varázslat, ami a zenéből áradt. A zene megvigasztalt, felemelt, boldoggá tett. A harmóniák varázsában éreztem igazán otthon magam.

Akkoriban egyetlen szórakozásom a rádiózás volt. A *Miska bácsi lemezesládájából* hallatlanul nagy szeretet áradt, ami engem megfogott. Egy-egy ilyen műsor hallgatása után különös nyugalom árasztott el. Könnyűnek és szabadnak éreztem magam, s bizalommal lettem én is „Miska bácsi” iránt, mint rajtam kívül sok más gyerek akkoriban, hiszen olyan megértő és jóságos volt.

Így vettem a bátorságot, s kezdem el vallani az én titkaimról, majd kerültem levelezésbe Ács Katóval. (...)

Hálás vagyok Istennek, hogy ezzel a csodavilággal megismerkedhettem, amit Ács Kató tett lehetővé számomra.

Napkor, 2004. május 10.

Tisztelettel: Barnáné Kosztik Ilona

Ács Kató

Diósgyőrben, egyik levelező családjánál

TÍZ ÉV TERMÉSÉBŐL*

1995 – NEM VOLT MEGADOTT TÉMA

Krizsán Ildikó (13 éves)
(Horgos, Jugoszlávia)

SZÜRKE IDŐ

Szomorú reggelre ébredtem. Komor, szürke az égbolt, épp csak, hogy nem esik.

A hideg konyhában gubbasztok, kedvetlenül rágcسالom lekváros kenyereimet. Unom az ízt, a nevét, és főleg azt, hogy már jó néhány napja ez a reggelim. Nyámmogás közben gondolataim elkalandoznak. Verőfényes nap van. Édesanyám épp az asztalra teszi a gőzölgő húslevest. A levegőben ínycsiklandó pecsenye illata terjeng. Apu lép be és csokoládét húz ki a kabátzsebéből. Elmosolyodom, aztán sóhajtok. Harapok a lekváros kenyérből, és nagyon odafigyelek, hogy folytatni tudjam az ábrándozást. Sikerül. Halványan úgy rémlik, mintha még torta is volna az ünnepi asztalon.

Ekkor anyu lép be, kezében tűzrevalóval.

– Nem vagy éhes? – kérdi aggódva.

– De! Csak unom ezt a lehetetlen lekváros kenyeret! – morgok. Dühös vagyok anyura, hogy megzavarta ábrándozásomat.

– Én is unom kislányom! Unom ezt a keserves életet! – mormogja ő is, jóformán önmagának.

Szégyenlem, hogy megbántottam anyut. Van elég gondja, és még én is keserítem az életét. Nem is mondom már neki, hogy kellene egy füzet, meg hogy ellopták tegnap a radírgumimat. Inkább összepakolom a könyveimet és elindulok az iskolába.

Az utcán éles, hideg szél csap arcul. Apró cseppekben csapkodni kezd az eső. Fürgén szedem a lábamat, hogy mihamarabb az iskolába érjek.

A központban hatalmas tömeg áll a bank előtt. Messziről komor, szürke csíknak tűnik az emberek sokasága. Amikor közelebb érek, még elsomorítóbb a látvány. Sötét ruhákba burkolózva, vékony cipőkben tipegve öreg, beteg, fáradt nyugdíjasok várják, már második napja kevéske nyugdíjukat. Ráncos arcukon végigcsorog az eső, fogatlan ajkuk remeg a visszafojtott vacogástól.

* az évszám mellett a pályázati kiírás témája

Elgémberedett lila kezüket egymáshoz dörzsölik. Hajnali négy óta itt sorakoznak türelmesen, minden zokszó nélkül. Remegő ajkaik nem nyílnak panaszra, hiszen tudják, kár minden szóért, nem hallgatja meg panaszukat senki. Némelyiknek megroggyan a térde, hiszen már a hetvenedik évet tapossa az a két elfáradt, reumás láb. Aztán a lábak segítségével hívják a görnyedt hátat, és az öregember nekitámaszkodik a falnak. Van, aki küsszéket is hozott, tudja, anélkül nem bírná.

Vajon ők hajnali négy előtt bírtak-e lekvárt kenni a kenyérükre, amikor elindultak ide? Vagy csak az istenadta kenyeret forgatta fogatlan szájuk lassan, hogy a kenyér ízét minél tovább érezhessék.

Vajon ők mire gondolhatnak?

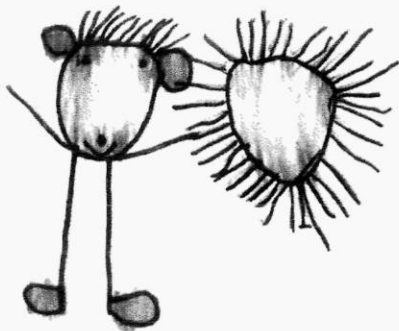
Rózsaszín, kövér malackára, amit rövidlátó tekintetük szeretettel simogat? Vagy arra, hogy ismét erősek, mint valamikor és építik a hazát, nevelik gyermekeiket, és spórolnak, hogy nyugodt, békés és boldog öregkort biztosítsanak maguknak?

Vagy, csak egy bögre forró tejet kívánnak a mindennapi kenyér mellé? Azt, hogy ki tudják fizetni, és ne kelljen rimánkodni a boltosnak, hogy írja a többi mellé, míg meg nem kapják kevéske nyugdíjukat.

Esik. A felhők felvágják ereiket, s most vékony csíkokban folyik mocskos, szürke vérük. És szürke, félelemszürke ez az ország, a város, a falu, a háztömb, a szegény meggyalázott kisnyugdíjas, és én magam is.

Vajon lesz még napsütés? Vajon az ország gyermekei visszakapják az esélyt a színes jövőre? Vajon az ország öregei visszakapják az esélyt a gondtalan öregségre?... Ki tudja?

Szürke az idő. Napyon szürke. Félelemszürke.

Napsugár leszek – Varga László
Budapest, Diószeghy u. Ált. Iskola és Diákotthon, 1997

1996 – NEM VOLT MEGADOTT TÉMA

Kerényi Kata (14 éves)

(Budapest, Eötvös József Gimnázium)

AZ ELSŐ EMLÉK

Hanyatt fekszem, elgondolkozva bámulom a plafont. Nem tudok aludni, reggel álmos leszek, mint mostanában mindig. A szomszéd szobából furcsa reszelő hangok hallatszanak: Papa horkol. Először magasabban, aztán mélyebben. Olyanok ezek a horkantások, mintha két ember beszélgetne. Az egyik kérdez valamit, amire a másik kis gondolkodás után válaszol. Próbálok rájönni, miről folyhat a szó, de hamar belefáradok a feszült hallgatózásba, már idegesít a hortyogás, befogom a fülemet, hogy ne halljam.

Jó lenne most Mama mellett feküdni, belefúrni fejemet a karja alá, oda, ahol olyan puha, meleg és jószagú. De Papa nem szereti, ha a nagyágyban fekszem, bár pontosan nem értem, miért. Gyakran viselkedik furcsán, és ez félelmetessé és kiszámíthatatlanná teszi. Ilyenkor szeretném kicserélni egy kedvesebb apukára, aki gyakrabban mosolyog és nem ilyen kövér.

Sötét van és kezdem kellemetlenül érezni magam. Nem félek, de azért nem jó egyedül. Szólni kellene, hogy ezt én így nem szeretem, hogy én is ember vagyok, társas lény, akinek szüksége van a falkára, hogy bármilyen kicsi is vagyok, azért mégiscsak vagyok, élek és lélegzem, jogaim vannak és lehetnek elvárásaim a többi emberrel szemben... hát vegyék már észre.

Hirtelen eszembe jut, mit mondott Papa, mikor múlt éjjel átvitte az ágyamat a nagyszobába. Felülök és kétségbeesetten, könnyeimet visszaszorítva kiabálni kezdek.

– Kapaszkodj! Kapaszkodj! Kapaszkodj! – a szoba puha sötétjébe bámulva fényt akarok látni, sok fényt és embereket.

– Kapaszkodj! Kapaszkodj!

Felgyullad a villany, Mama áll az ajtóban. Az ágyamhoz lép, karjára vesz, csitítgat. Görcsösen markolom a nyakát, orrom tele lesz vörös haja illatával, és kapaszkodom, kapaszkodom...

Átmegyünk a nagyszobába, Mama letesz az ágyba Papa mellé, aztán ő is lefekszik. Lassan megnyugszom, tudom, hogy mindjárt el fogok aludni. – Kapaszkodj! – súgom még félálomban a párnának, mert tudom, hogy kapaszkodni kell mindenbe, ami fontos és biztonságot nyújthat, a családba, az emberekbe, a folyókba és hegyekbe. És kapaszkodnom kell, kapaszkodnunk kell az életbe, mert innen a legkönnyebb kiesni!

Jósfai Dávid (11 éves)

(Budapest, Andor Ilona Ének-Zene Tagozatos Általános Iskola és Gimnázium)

A SZERETET ÜNNEPE

Amikor elkezdett zuhanni az erkélyről a kertbe, még hallotta a hangot: Nem fogom teleszemetni a lépcsőt vele! A kertből elvihetjük a kukák mellé. Onnan majd elviszik.

Zuhant... szemét... ez fáj.

Nemrég még meghatottan állta körül a család gyönyörűen feldíszített ágait. Ragyogott, sziporkáztak rajta a csillagszórók, lobogtak a gyertyák, terjengett a gyanta illata, érezte a körülötte állók örömét. Alatta színes csomagok szalagokkal átkötve, rajtuk kis cédulák. A gyerekek izgatottan lesték, valóra válik-e az álmuk? A szülők, vajon sikerült-e a meglepetés? Mindenki bontogatja a maga csomagját.

Ó, de szép is ez!

...és csak zuhant, egy kicsit beleütközött az alsó erkély sarkába és csak úgy záporoztak a tülevelek. Ő az olcsóbbik fajtából származott, a hamar hullósból. De ezt sem tudta. Csak csillogott, hallgatta a karácsonyi dallamokat, és azt hitte, már mindig így lesz. Szeretet, boldogság, nincs harag, veszekedés és úgy érezte, hogy ez mind neki köszönhető.

Zuhant... és közben maga előtt látta a napos hegyoldalt, ahol nevelkedett a testvéreivel együtt csemetekora óta. Velük volt tele az emelkedő. Vidáman játszadozott a szél az ágai között és vitte az illatot a bűzös város felé, mint valami ajándékot. Már eleve karácsonyfának szánták őket, úgy érezte, a vendégei.

Évek teltek, amíg másfél méteresre nőtt. Egy havas napon emberek jöttek, de már nem a vidám kirándulók.

Jaj! Egy fájdalmas nyilallás a derekán. Hová visznek? Itt valami tévedés történt! Piac, emberek nyüzsgése, alkudoznak rá, és végül is egy szobában találta magát. Feldíszítették csupa csillogásba, terjengett a sült, a vaníliás sütemények, csillagszóró és a fenyőgyanta illata. Minden fénylő öröm és békeség volt...

Puff!

A szomszéd utcából felhangzott a kukásautó berregése. Jöttek a szeméért.

1997 – „ILYEN LESZEK, HA NAGY LESZEK”

Rochy György (15 éves)
(Budapest)

AKIK HITTEK, HOGY TEHETNEK ÉRTEM VALAMIT KEDVES TERRORRAL

Mérték – üvöltötték, vagy
kérték – süvítve, hogy:
MÉRTÉKKEL! s közben az életem
„kérték el” könnyedén

Legyen az enyém

Tetszik a szó, hát legyen enyém,
tetszik a kép, hát legyen enyém,
tetszik a zene, hát legyen enyém,
tetszik a lány, hát szeressen belém.

Hablicsek Márton (8 éves)
(Budapest, Tanítóképző Főiskola, Gyakorló Általános Iskola)

KANNIBÁL-VERS

Áll már a farsangi bál,
S megjelent a kannibál.

Hajából csont kandikál,
Ilyen ez a kannibál.

Aki mamlasz, üssük,
Lesz belőle früstük...

Ragadós a mancsa?
Feltálaljuk lancsra.

Bepácoljuk két napra,
Úgy kerül az étlapra.

Vár itten a nagy csodára?
Desszert lesz a vacsorára.

Aki meglát, kiabál:
Jesszus! Itt a kannibál!

Kovács Gáspár (10 éves)

(Budapest, Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola)

SÜN SÁMUEL KALANDJAI
(részletek)

5. fejezet, ahol Süni, Nyuszi, Elefánt, Mackó és Csacsi felfedezi a ruhásszekrény legtetejét

Csacsi kitalálta, hogy fedezzenek fel valamit. Mivel a ruhásszekrény volt a legközelebb hozzájuk, ezért azt fedezték fel. Megkezdődött az expedíció előkészülete. Süni összetekerte magát sálakkal, Elefánt egy kesztyűbe bújt, és a többiek sapkát húztak a fejükre. Aztán Nyuszi egy hosszú sálát földobott a ruhásszekrény tetejére. És a sálban – ahogy egy szőrmeállat mászni tud – fölmásztak a polc tetejére, és ott körülnéztek. Hát mit láttak!

– Semmit.

És ott a sapkákból, sálakból sátrakat építettek, majd elaludtak.

6. fejezet, amelyben Süni és társai felkelnek és lemásznak

Hát, mikor felébredtek, reggel volt. Szerencsére nem volt a házban senki. Süni azt mondta:

– Le kellene másznunk!

– Jó! – mondták a többiek. Elefánt mászott le először, aztán a többiek.

Nyuszi volt az utolsó előtti, és véletlenül leesett. A sál és a Csacsi fönnmaradt. De most hogy jön le?

Leugrik? Azt nem lehet. Hát most mit csináljon?

A papírrepülő!!! – amit Gazsi készített! Abba majd beleül, és levitorlázik.

Szerencsére a repülő sikeresen landolt a földre.

7. fejezet, ahol Süni, Csacsi meg a többiek bemásznak az ágy alá, és Elefánt bennragad

Valahogy úgy kezdődött ez az egész, hogy Mackó kitalálta, hogy vannak mumusok, és lehet, hogy az ágy alatt laknak, és hogy kijöhetnek onnan. Ezért hát bement a három bátor állat az ágy alá.

Hát mit láttak?

Nagy sötétséget!

Aztán behúzták nagy nehezen Elefántot is.

Hirtelen egy hang szólította meg őket.

– Sziasztok, én vagyok, az ágy alatti remete! – és előjött egy régi, poros rongydarab.

Összebarátkoztak.

Aztán kimentek az ágy alól, csak az volt a baj, hogy Elefánt bennmaradt.

Őt az ormányánál fogva húzták ki.

11. fejezet

/.../

És én elmondom mostan nektek, hogyan íródott a történet. Ötletekről ötletekre, Micimackóról kicsit lesve, elkezdtem e történetet, Sünit és a többieket. Nagy kedvvel és szeretettel írtam az én történetemet.

1998 - „A HÁZ, AHOL ÉLNI SZERETNÉK”

Nagy Zsófia (14 éves)

(Budapest, Deák Téri Evangélikus Gimnázium)

EGY RENESZÁNSZ KÉP

Tegnap vacsorázni volt. A gyönyörű bársonyruháját vette föl, amit ő tervezett. Isteni reneszánsz ruha volt, és rajta úgy állt, mintha Dante műzsája lett volna. Kedvese a kastélyában várta. Ő a neki kikészített kerevetre feküdt, és félkönyékre támaszkodva beszélgetett. Szörnyen érezte magát. Minden üres és sötét volt körülötte. Üres és sötét. A pohár hideg csengése, ahogy összekocantotta kedvesével, a márvány üres koppanása, ahogy villáját ejtette rá, sőt saját csengő nevetése is nyomasztotta. Fájt neki ez a csillogó, üres képvilág, amelyben élt. Égette a szabályos sötét, üres, fekete-fehér márványkockák tömege, amelyek a teret hosszították az amúgy is nagy és üres szobában. Kedvese elnevette magát, hosszan és hangosan nevetett, és üresen is. Ő nagyon, nagyon megijedt.

Koccintottak, üresen. Aztán vett egy almát, beleharapott, és felsikoltott. Az alma belül üres volt. Kedvese egyre csak nevetett. Aztán megvirradt, és ő ott ült továbbra is, alatta a felírással: „Ismeretlen festő 1560 táján – A lakoma.”

Krekó Zsófia (14 éves)

(Budapest, Pannónia Általános Iskola)

KÍVÜL-BELÜL

Kívül van a vágy,
 Belül a félelem,
 Kívül a remény,
 Belül a reménytelen.
 Kívül szeretnek,
 Belül utálnak,
 Kívül hívnak engem,
 Belül várnak.
 Kívül fény van,
 Belül sötét „ragyog”,
 Kívül van mindenki,
 De belül csak én vagyok!

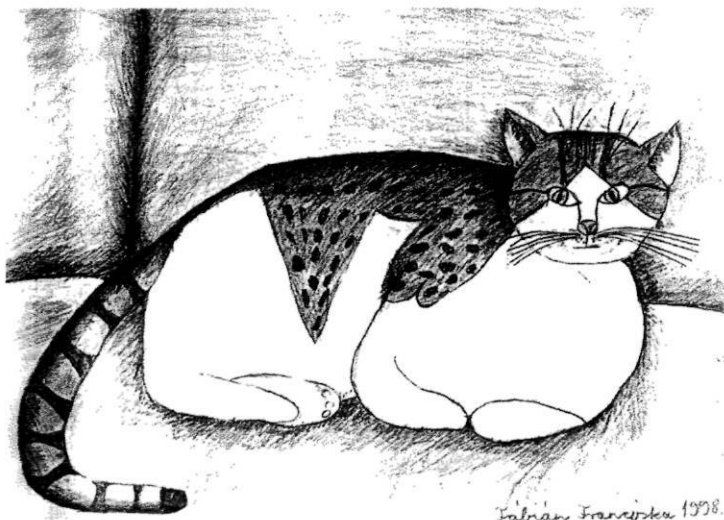
Folberth Ádám (13 éves)
(Mór)

A KISCICA

Az oroszlán elhatározta, hogy nagy találkozót hív össze a kerek erdő közepén, hogy eldöntsék közösen, ki a legerősebb legbátrabb közöttük. Ezen a közös tanácskozáson kell majd eldölnie, hogy ki lesz a király közöttük. A meghívókat maga az oroszlán körmölte le a páfránylevelekre. Levelet kapott a tigris, a leopárd, a párduc, a puma, a gepárd, a vadmacska, a hiúz és minden macskafajta, aki csak egy kicsit is a családhoz tartozott.

A kerek erdő szélén volt egy piciny nádfedeles házikó. Abban éldegélt egy nagyon öreg anyóka és apóka, békességben és szeretetben. Annyira szegények voltak, hogy még egerük sem volt, viszont volt egy picinyke cirmos cicájuk. Az oroszlán ennek a sovány, örökké éhes kiscicának is küldött meghívót a királyválasztásra. Úgy gondolta, hogy ezzel is csak növeli a tekintélyét, ha meghívja az összejövetelre ezt a távoli, ütött-kopott rokont. A meghívókat az oroszlán a sündisznóval küldte szét.

Az oroszlán biztos volt abban, hogy ezután is ő lesz a király, amint ahogyan az idők kezdete óta mindig az oroszlánok voltak a királyok ezen a földön.

A mi cicánk – Fábián Franciska (10 éves)
Budapest, Erkel Ferenc Ált. Iskola és Gimnázium, 1998

A kerek erdő közepén meg is jelent minden rangú és rendű macskafajta, de ott volt még számos más állat is. A kiscica is elment, de a tisztásra már nem mert kimerészkedni. Egy nagy levél alatt meglapulva nézte az eseményeket. Reszketve, félve, de csodálattal figyelte a hatalmas, erős rokonokat.

Közben az anyóka és apóka aggódni kezdtek a kiscicáért. Addig tanakodtak, tanácskoztak, amíg az apóka elindult az erdőbe, hogy megkeresse a kiscicát. Így jutott el az öregember a kerek erdő közepére. Amikor a sok-sok állat meglátta az embert, mind hanyatt-homlok szaladt, menekült, ki merre látott. Egyedül a kiscica maradt ott. Amikor meglátta az apókát, boldogan ugrott a vállára, és hangos dorombolással simult az ember arcához.

Ennek a történetnek hamar híre terjedt az erdőben. Mindenki másképp hallotta, másképp adta tovább, de abban minden állat egyetértett, hogy a kiscica a legbátrabb az egész erdőben, hiszen sokan látták, hogy megtámadta az embert. A kiscicát meg is választották a kerek erdő királyává.

Azt már senki nem tudta, hogy ő és az ember CSAK szerették egymást.

Kósa Boróka (13 éves)

(Románia, Gyergyószentmiklós, Fogarassy Mihály Általános Iskola)

BEZÁRT FARKAS BALLADÁJA

Nyüszt. Üvölt. Fájdalma
izzó, tépő, kínzó, vad,
nem éhes és nem szomjas, csak
egyszerűen – nem szabad.
Bezárták. Többé nem üvölt,
ha lát is holdat itt benn.
Émelyítő, rozsdás köd
terjeng. Menekülj innen...

Kapar. Reszel. Valahogy ő
még mindig egy szabad állat.
Körme helyén zibbadt ösztön
lyukat ás a szabadságnak.
Még a korhadt gerendán sem
tudna áthatolni körme,
a mogorván lógó lakat
reményét derékba törte.

A rabság keserű szaga
telepszik a levegőre,
csak még egyszer ráléphetne
farkasként egy apró kőre.
Csak még egyszer szimatolná
szemtől-szembe meg a veszélyt,
mintsem lihegve hordozza
az árnyak talányos terhét.

Inkább vérszagot érezne
virágillattal keverve,
de rozsdától rándul össze
kiöltött, csontszáraz nyelve.
A rácsok árnyéka nehéz,
foga csattog, szenved, fárad.
Remegve hátralép, szökken,
s nekicsapódik a rácsnak.
Bódultan vágyik egy szabad
fuvallatra. Szédül, bámul.
Nézi a sápadt holdat, hogy
mikor esik le a fáról.
Üres orrát odanyomja
a jéghideg, bűzlő vashoz.
Furcsa a fej, igen keskeny,
bár a nyaka inkább vaskos.

A feje bepréselődik
könnyedén a két rács közé.
A pillanat kék, élvezet,
az éj levegője övé.
Fojtogató izomjáték,
de tébolyult, nyers a mámor.
Földöntúli képeket lát;
szabadság várja ott távol.

És eljön hóharmatával
az üde, kedélyes reggel.
Belép a csizmájába,
és a rácshoz megy az ember.
Meg sem lepődik, csak így szól:
A szolgál még ma eltemet.
S megvetéssel odább rúgja
a szabad farkastetemet.

Usztics Lili (8 éves)

(Budapest, Klebelsberg Kuno Általános Iskola)

AZ IDEI TAVASZHOZ

Hol jársz könnyűléptű
ügyes-rügyes tarkatérdű?
Mért késlekedsz oly soká?
Hová bújtál,
mondd, hová?

Szólítsd meg a virágokat,
Küldj el értük futárokat!
Küldjél arany napsugarat,
meleg szellőt,
kis bogarat.

Villásfarkú fecskepárok
merre vagytok,
merre szálltok?
Merre jár a megfontolt gólya?
Nála van a cinke takarítója.

Hol jársz könnyűléptű
ügyes-rügyes tarkatérdű?
Mért késlekedsz oly soká?
Hová bújtál,
mondd hová?

1999 – „MESTERSÉGEM CÍMERE”

Kósa Bíborka (11 éves)

(Románia, Gyergyószentmiklós, Fogarassy Mihály Általános Iskola)

A TANÁROM A TULAJDONOM

A minap az íróasztalomon levő könnyező-pálmán észrevettem egy újabb hajtást. A kis levél, aki még nem bontakozott ki teljesen, én vagyok, aki még nem ismeri a világot.

Én gondozom, de mintha ő gondozna engem. Én idősebb vagyok, de mégis ő tanít engem, ő vezet be az élet rejtelseimbe.

A tapasztalatlanságával megtanít, hogy én legyek tapasztaltabb, mint ő. Tanítja az életet, bár csak most született meg.

Ő kicsi, vékony, törékeny, a kisujjammal is le tudnám törni. Én is ilyen törékeny vagyok. Azt hiszem, hogy mindenki jót akar nekem, és ha valaki megbánt, akkor egyedül, tehetetlenül és könnyes szemmel állok a nagyvilágban, segítséget várva.

Ő nem hisz abban, hogy rossz emberek is léteznek, akárcsak én. Úgy állok szemben a kegyetlenséggel, hogy gyűlölöm, bár ismerem.

Mindketten mindenben hiszünk. Reményünk határtalan és bízunk abban, hogy mindenki boldog lesz.

Tisztelem azt a pici levelet, hisz ő az egyetlen tapasztalatlan, törékeny és esetlen tanárom.

Grabovac Dávid (13 éves)

(Jugoszlávia, Újvidék)

A SZAVAKKAL JÁTSZOTTAM

Megharagudott a fűrgé ürge,
Hogy ő miért ilyen szürke.
A port nyeli szomjasan, míg az urak ülnek magasan.
Kéne egy világ,
Melyben több lenne a virág.
Violaszín imolák,
égszínkék ibolyák.
Csorogjon a szín, a festék,
ragyogjanak az ürgék!

Ne legyenek szürkék!
Jöjjön előbb a szűzfehér hab,
aztán a tűzvörös bab,
ússzon a narancsos nap,
kússzon a kénsárga zab!
Az ürge álma valóra vála.
Százszorszép ürgét
Mutat már a pocsolya-tükörkép!

Tóth Franciska (12 éves)

(Tibany, Illyés Gyula Általános Iskola)

FAVÁGÓ JANC SI ÉS KÖKÖRCSIN KIRÁLYKISASSZONY
(részletek)

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl, de még az üveghegyeken is túl, ott, ahol a kurta farkú kis malacka túr, volt egy nagy-nagy erdő. Az erdő szélén volt egy kis házikó, a házikóban pedig egy favágó élt suttyó fiával. Szegény emberek voltak, de szerették az erdőt, a jó levegőt és a madár-füttyöt.

Történt egyszer, hogy a favágó megbetegedett, és ágynak esett. Éppen előtte nap adta el az utolsó tűzfáját, így hát nem volt mivel befűtsenek.

– Eridj Jancsi fiam – mondta a legénykének – ki az erdőre. Fát döntení még gyenge a karod, de hozz egy jó nyalábra való rőzsét.

(Jancsi az erdőben talál egy vastag ágak közé beszorult kismadarat, aki se járni, se repülni nem tud; ezért hazaviszi és meggyógyítja.)

Egyik éjjel Jancsi azt álmodta, hogy a madár emberi hangon beszél hozzá:

– Jancsi, kis gazdám, jótett helyébe jót várj. Ha valaha az életedben bármikor jó tanácsra lesz szükséged, hunyd be a szemed és füleld a hangomat. Amire azt mondom: trillalillaliii! trillalillaluuu! Azt válaszd. De jól megjegyezd ám, amit mondtam!

Eltelt kerek hét esztendő, és a suttyó fiúcska daliás legénnyé cseperedett. Jó favágó lett belőle, de még a fafaragáshoz is értett. Úgy, mint senki más a környéken. A lányok is megfordultak már utána, házasulandó korbá lépett.

Egyszer, egy délután hallja ám, hogy egy kocsi járkal a faluban, a kocsiból pedig hangszóró bömböli:

– Közhírré tétetik! Ma délutánra minden nőülendő fiatalember menjen a király udvarába, mert ma fognak közülük a királykisasszonynak férjet választani!

(Jancsi is elmegy a királyi udvarba, s megtetszik neki a lányka. Két próbát sikeresen kiáll, következik a harmadik.)

– No legények, ez még nehezebb lesz! Azt mindenki tudja, hogy a lányom tisztes neve Rozália királykisasszony. Igen ám, de van egy kisgyermekkorában kapott titkos neve is, amit csak a családunk ismer. Aki kitalálja, azé a lány.

– Ennek a fele sem tréfa – töprengett Jancsi, akinek egyre jobban tetszett a lány. – No, de mi lehet a titkos neve? Gyerekkorából! Tán valami virág neve, amit egy kiránduláson szedett. Igen ám, de annyi virág van erdőn és mezőn! Melyik lehet az? A hóvirág? Az ibolya? A százszorszép vagy a kankalin? Netán a gyöngyvirág vagy éppenséggel a kökörccsin?

Amikor idáig jutott a gondolkodásban, megint meghallotta az ő hűséges madarát szólni, hogy trillalillaliliii! trillalillaluuu...

Egyszeriben megkönnyebbült. S amikor harmadikként odaállt a királylány elé, a szemébe nézett és ezt mondta:

– Ahogy elnézlek, nem is lehetsz más, mint Kökörccsin királykisasszony!

Lángvörös lett a lány a boldogságtól.

– Kitaláltad legény!

– Gratulálok fiam – szólt a király – aztán honnan gondoltad?

– Én is szeretem a virágokat, királyuram. És olyan jól illik a királykisasszonyhoz a kökörccsin.

– Remélem, szép pár lesztek. Estére megtartjuk a lakodalmat, ti többiek pedig legyetek a vendégeink. Ez a jutalmatok!

Jancsi apjáért menten elküldték a hatlovas hintót, legyen itt az örömapa is. Aztán, hogy ő is itt éljen az ifjú pár közelében, a király azon nyomban ki is nevezte őt az első udvari favágónak.

Elkísérte őt kedves madara is, itt rakott új fészket.

Röpködött az erdő és a palota között és mindig azt kiáltozta:

– Trillalillaliliii! Trillalillaluuu!

Jancsi boldogan hallgatta. Néha még az is eszébe ötlött, hogy hátha király korában, amikor nehéz döntés előtt áll majd, olykor-olykor megint megszólal neki titokban az ő csodamadara.

Így lesz, nem így lesz, ki tudja?

2000 - „A ZENE ÉS ÉN”

Molnár Ádám (11 éves)

(Budapest, Máriaremete-Hidegkúti Ökumenikus Általános Iskola)

A ZENE ÉS ÉN

Zengő hangú zongora,
Lélekből száll dallama.
Néha öröm, néha bánat,
Ahogyan a zene árad.
Süvöltő szél, sötét felhő,
Máskor enyhet adó szellő,
Ragyogó szép napsugár,
Vagy zúgó, vad, jeges ár.
Megpendíti lelkünk húrját,
Elmulasztja szívünk búját.
Lelkünk fénye felragyog,
Szárnyalok, s boldog vagyok,
Mert a lélek étele
A szeretet s a zene!

Kucsera Ella (15 éves)

(Jugoszlávia, Becse, Zdravko Glozanski Általános Iskola)

ZENE AZ EGÉSZ VILÁG

A zene a habok csobogása,
A zene az erdő zúgása,
A zene a szél fuvallata,
A zene a madarak zengő dala,
A zene a dongó zümmögése,
A zene a természet ébredése,
A zene a lepkék tánca,
A zene a lány kacagása,
A zene az egymásért dobogó szív,
A zene a szó, mely jóra hív,
A zene két kő koccanása,
A zene a fák virágzása,

A zene a tavasz, a nyár,
A zene a fiatal kismadár,
A zene a hervadhatatlan virág,
Zene az egész világ.

Tornyai Gergely (12 éves)

(Szeged, Rókusi I. sz. Általános Iskola)

KÁLMÁN ZENEORSZÁGBAN

(részletek)

Hol volt, hol nem volt, a Zene-hegyen is túl, ahol a zenemalac túr, volt egyszer egy hegedűművész, akit Hegedűs Péternek hívtak. Ennek a Péternek volt egy hegedűje, azt pedig Hegedű Pálnak hívták.

Eppen egy koncertre próbáltak, amikor Hizi-Zuzi Vonó Vendel elkiáltotta magát, de nem sokáig ordított, mert egy pillanat múlva kettétörve a földre pottyant. Erre aztán lett nagy pánik: a Húr Hugók elszakadtak, a Kulcs Karczikák ijedtükben kipotyogtak, a csiga meg egyszerűen hernyóvá vált. Péter pedig ijedtében elájult. Arra ébredt, hogy a takarítónő szólítja.

– Jaj, művész úr, leesett a tetőről egy fadarab! – és felemelte a hősi halált halt hegedűt.

– Nem fa az, hanem hegedű – mondta sértődötten Péter és búnak adta a fejét. A takarítónő meglepődve sétált ki. Egyszer csak belépett az ajtón Tuba Tóni igazgató.

– Jöjjön, uram, maga következik.

– Nem lehet, nincs hegedű, meghalt.

– Meghalt? De attól még hegedülhet.

– Hogyhogy?

– Mi van ennél egyszerűbb? Vesz egy újat Zene Zolinál.

Péter búslakodva ment le. Ott aztán volt mindenféle két balhúros Stradivari, de Péter mégis egy kedves, közönséges hegedűt választott, ami szakasztott ugyanolyan volt, mint Hegedű Pál. El is nevezte Kárpótló Kálmánnak. Miután megvette, gyorsan felszaladt a lépcsőn, és belépett a művészterembe, ahol vastaps fogadta. Várta már Zongora Zakariás, a kísérője. De amikor el akarta kezdeni a darabot, Kárpótló Kálmán hiába erőlködött, nem szólalt meg egy hang se. Még egyszer próbálták, de akkor sem sikerült. Így aztán Péter szégyenkezve ballagott ki. Bement a termébe, és mérgesen csapta be maga után az ajtót.

- Ide figyelj, te szerencsétlen rászedi hegedu! Ha egy hónap múlva nem tudsz magadnak dallamot, ritmust és tempót szerezni, többé nem leszel a hegedűm!
- De hol talállok magamnak dallamot, ritmust és tempót?
- A Zeneországban – mondta kicsit enyhültebben Péter.

(Kálmán elutazik Zeneországba, ahol beleköltöznek a dallamok, majd ritmusokat is talál.)

...Kálmán a Tempóváros felé vette útját. Itt három herceg lépett elé.

- Szia, hát ide is betértél? Én Allegro vagyok, vagyis gyors – mondta az egyik.
- Én Andante, vagyis lassú.
- Én pedig Moderato, mérsékelt, közepes tempójú.
- Akkor jöjjetek be ti is – mondta Kálmán, és a hercegek beléptek a hegedűbe.
- Jaj, de egy perc múlva letelik a hónap, a vonattal meg rengeteget késnék.
- Ne bánkódj, kedves gazdám – mondta Allegro – és már száguldottak is. De a színháznál lefékeztek, mert hogy néz ki az, hogy egy színházban száguldozik egy hegedű. Így aztán Kálmán Andantét hívta segítségül. Amikor felért a lépcsőn, bement Péter termébe, de nem talált ott senkit. Lement, hátha már egy új hegedű után nézett gazdája Zene Zolinál. Jól gondolta, mert tényleg ott volt Péter. Odament hozzá Kálmán és megszólította, de Péter nem vette észre. Hiába ráncigálta, nagyon el volt mélyedve egy hegedű vizsgálgatásával. Aztán azzal próbálkozott Kálmán, hogy elkezdett hegedülni. Erre aztán hátrafordult, felkapta Kálmánt és sietett vele föl, mert egy új koncert várt rá. Amikor beléptek a terembe, már nem akkora taps fogadta őket, mint a múltkor, de bezzeg a végén akkora tapsorkán kerekedett, hogy nem győzött hajlongani a művész.

(Végül hibátlan, tökéletes hegedűvé válik Kálmán, s megkapja a Fő Kálmán nevet is...)

Kovács Sára (14 éves)

(Fővárosi Pedagógiai Intézet, Tehetséggondozó Központ)

TALÁLKOZÁS A ZENÉVEL

Volt egyszer egy ember, aki nem értette a zenét. Hallgatta pedig sokat, kiolvas-ta a szakkönyveket, nézte a zenészeket, kottával tapétázta a hálósobáját. De mégse értette meg, mi is a zene. Feszengett a koncerttermekben, a klubokban, mert nem értette, miért van a zene.

Egyszer aztán elment a közeli kiserdőbe. Vitt magával öt szakkönyvet, tíz kottát és egy furulyát, és eltökélte, hogy mire kikeveredik az erdőből, ő zeneértő lesz.

Ment, mendegélt hátán a zsákkal, benne az öt szakkönyvvel, a tíz kottával és a furulyával. „Nehéz dolog a zene” – gondolta magában.

Mikor az erdő közepére ért, ahol a fák odvasak és a nap csak néhol süt be mézsárgán, zölden, leült egy mohos kőre.

Ült és búsult, hogy hát ő élete végéig botfűlű marad. És furulyázni se tud még...

Már majdnem sírt, amikor megjelent előtte egy tündér. Rásütött a nap a tündér vörös hajára, fehér ingjére. Nagyon szép kis tündér volt. Odament az emberhez és kérdezte, hogy miért sír. Az ember pedig elpanaszolta neki bánatát. A tündér a vállára tette a kezét. Elkérte a furulyát tőle, és furulyált, de úgy, mint az erdei madarak, aztán meg mint az írek a mulatságban, vidáman és szomorkásan, meg még vagy ezerféleképpen... És az ember megértette a zenét. Rájött, hogy ez a Zene: ez, amit ez a kis tündér furulyázik: ez a fény, ami a fejére süt a fák között...

Így lesz a szomorúból vidám, a szürkéből színes világ.

Zenetanár – Véghelyi Kinga (11 éves)

Budapest, Budenz J. Ált. Iskola és Gimnázium, 1998

2001 – „A MADARAK ÉS ÉN”

Márton Simon (9 éves)

(Budapest, Kós Károly Általános Iskola)

RÖPPENJ RIGÓ

Röppenj rigó,
Ágról ágra!
Onnan meg a
Nagyvilágba!

Két méterről,
Nézd a napot!
Utána meg
Ugorj nagyot!
HOPP!

Cziráký Dávid (9 éves)

(Várpalota, Bán Aladár Általános Iskola)

AZ UTOLSÓ FA MESÉJE

Mivel 2163 tele nem volt igazán kemény, így aztán a kis Jaku örömmel pattant hórobogója hátára, amikor a tanítórobotjának tápegysége elromlott, és így egy kis szünetet kapott. Melyik kilenc éves kisfiú ne lenne boldog ilyenkor, ha már kicsit unja a tanulást. Jaku nagyon szeretett száguldozni kis hórobogóján. El is határozta, hogy most a sziklák felé megy, amerre még sohasem járt.

Elégge elhagyatott volt ez a terület, mert senkit sem érdekelt, mi lehet a sziklák mögött. A nagy sziklák között egy kicsit félni kezdett Jaku, amikor valami furcsa dolgot vett észre. Egy vaskos hosszú barna valami emelkedett ki a hóból, a tetején pedig különböző irányokban szétvált. Jaku leszállt a járgányról, hogy közelebről is megnézzé ezt a valamit.

- Vajon mi lehetsz? – töprengett hangosan Jaku.
- Fa vagyok – válaszolta az ismeretlen valami.
- Mi az, hogy fa? – kérdezte a fiúcska.
- Élőlény vagyok én is, csak kicsit más, mint Te – kezdte a magyarázatot fa.
- Ez a vastag itt a törzsem, itt fenn ezek pedig az ágaim. Most éppen álmomból keltettél fel, mert ilyenkor télen pihenek.

- Miért kell ilyen sokat aludnod? – kíváncsiskodott Jaku.
- Gyere vissza tavasszal, majd meglátod! – mondta a kislánknak a fa.

Jaku megígérte, majd az újra elszenderedő fát elhagyva sietett haza hórobogóján. Néhány nap múlva eszébe jutott a fa, amikor megint kóborolni lett kedve. Már nem félt a sziláktól, de bizony meglepődött. A fa most is ott volt, de teljesen másként nézett ki. – Mi történt veled? – kérdezte a kislány.

- Itt a tavasz, látod, ilyenkor felfrissülök, megújulok – örvendezett a fa.
- Mik ezek a valamik az ágaidon? – kíváncsiskodott Jaku.
- A rügyek, amelyekben elbújnak a leveleim és virágaim – magyarázta a fa.
- Most olyan vidámnak látszol – jegyezte meg csodálkozva Jaku.
- Látod, a napsugár melengetően simogatja friss rügyeim, és Te is meglátogattál.

- Én is örülök, hogy eljöttem – bizonygatta a fának Jaku –, de sajnos már mennem is kell! Azzal igyekezett haza, nehogy elkéssen.

A látogatás után gyakran eszébe jutottak a rügyek. Nem tudta elképzelni, milyen lehet az a levél meg virág, amit beledugott a fa. De bármennyire is kíváncsi volt, megint csak hónapok teltek el, amíg eljutott ismét a sziklához. Izgatottan kereste a fát, de sehol sem látta, egy csodálatos zöld valami pompázott a fa helyén.

- Jaku, én vagyok az – szólította meg a fa.
- Ez tényleg Te lennél? – ámuldozott Jaku.
- Látod, ezek a zöldek az én leveleim, együtt alkotják a lombomat – magyarázta a fa –, ilyen nagy nyári meleg idején jó megpihenni az árnyékomban.
- Mi ez a furcsa hang? – érdeklődött Jaku.
- A szél susog a lombomnak – mondta a fa.
- Nagyon szép lettél – dicsérgette Jaku.
- Látnál csak ősszel! Ugye, akkor is eljössz? – kérdezte a fa.
- Majd igyekszem – fogadkozott Jaku.

Orthon aztán el nem tudta képzelni, hogyan is lehetne még szebb a fa. De mert elutaztak a szüleivel a Marsra nyaralni, így egy időre el is felejtette az egészet. Bizony már ősz lett, mire ismét a sziklánál járt. A zöld lombok helyett most sárga, piros, barna levelekkel ékeskedett a fa.

- Hogy Te milyen gyönyörű vagy! – sóhajtott fel Jaku.
- Pedig lassan a szél majd lesodorja a leveleimet, én pedig készülődöm a téli pihenőre, olyan leszek, mint amikor először találkoztunk – magyarázta a fa.
- Ez olyan szomorú – keseredett neki Jaku.
- Nem – felelte a fa, ez a természet rendje. Az igazán szomorú az, hogy magányos vagyok, nincsenek társaim.

– Jaku átölelte a fát, hozzásimult, arcát törzséhez szorította. Szeretlek – gondolta, és a fa szavak nélkül is megértette.

Évek teltek el, Jaku pedig csak azzal foglalkozott, hogy fákat nevelt, ültetett a sziklánál. Előbb csak apró ligetecske, majd kis erdő, később sűrű rengeteg vette körül Jaku fáját. Jaku pedig öreg lett, majd amikor meghalt, kedves fájához temették. Az emberek pedig gyakran kirándultak ide családjukkal.

– Apu, hol vagyunk most? – kérdezte egy kilenc éves kislány az édesapját.

– Ez itt Jaku erdeje – mondta az apja.

– Jaj, azt hiszen nincs szebb hely az egész Földön! – gyönyörködött benne a kislány.

Milánkovich András (9 éves)

(Pestújhelyi Oktatási Nevelési Központ)

AZ ELÁTKOZOTT KIRÁLYLÁNY

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király, és egy királynő. Ennek a királynak és királynőnek egy kisbabája született.

Igen ám, de boldogságukat beárnyékolta az a tudat, hogy amikor még ükanyáik éltek, még akkor elátkozta a családot egy vén gonosz boszorkány, pontosan annak harminckilencedik sarját. Az átok úgy szólt, hogy amikor a család harminckilencedik sarja tizennyolc éves lesz, a Föld összes hollója szállja meg a várost. S a család harminckilencedik sarja, ez az ártatlan kisbaba még semmit sem sejtetett. Telt-múlt az idő, s a királylány egyre csak nőtt, cseperegett. Mire tíz éves lett, a szülei így szóltak hozzá:

– Tudod, amikor még dédnagyanyád anyukája élt, még akkor elátkozott téged egy gonosz boszorkány, s amikor tizennyolc éves leszel, a Föld összes hollója megszállja a várost.

A királylány nagyon megijedt, s nem hitt a fülének. Teltek-múltak az évek, s a királylány egyre jobban félt az átoktól, és éjszakánként semmit sem aludt. Mikor már egy nap választotta el a tizennyolcadik esztendejétől, az apja kihirdette, hogy annak adja fele királyságát és a lánya kezét, ki megszabadítja őket a hollóktól. Jöttek is a királyok, grófok, bárók, hercegek, s a lovagok száz-, de ezerszámra is, hogy megmentse a királylányt. Másnap délben egy hatalmas fekete felhő közeledett villámgyorsan a város felé, a király összes katonája nem bírta el a rengeteg hollóval. Meghallotta ezt egy markos szegény legény, s azt mondta az anyjának:

– Édesanyám, útnak indulok a király palotájába, s megvédem a hollóktól. Az édesanyja hamuba sült pogácsát rakott egy tarisznyába, s a legény elindult.

Ment, mendegélt, s egyszer csak talált egy sasfiókát. Nézett jobbra, nézett balra, s egy szikla tetején meglátta a fészket. Megfogta a fiókát, s visszarakta a fészkebe. Épp odaért az anyamadár, leszállt a legény elé, és megszólította:

– Amiért visszaraktad a fiókámat, csak dobd fel ezt a tollat, ha segítségre szorulnák, s mi azonnal ott leszünk.

Nem tudta a szegény legény, hogy mit tudna kezdeni egy tollal, de tovább kellett mennie. A palotáig meg sem állt. Ez alatt ott hatalmas pusztítást végeztek a hollók. Ahogy odaért, a hollók, mint a nyílvesző repültek felé, és mikor már majdcsak elérték, akkor feldobta a sas tollát, bizakodva abban, hogy ők majd megmentik. Jöttek a sasok tízezrével, s kérdés nélkül lecsaptak a hollókra, és a legény segítségével elűzték őket a városból.

A királylány és a legény összeházasodtak. Hét országra szóló lakodalmat csaptak. A legény hatlovas hintóra ültette családját, s úgy vitte őket a palotába.

Ki nem hiszi, járjon utána!

Fábry Bálint (9 éves)

(Budapest, Pannónia Sacra Általános Iskola)

JÉGMADÁR

Nád között jártam,
Sás vágta lábam,
Jégmadarat láttam!

Csendesen léptem,
Itt a berekben,
A madár elrebben!

Zölden és kéken,
Száll fent az égen,
Óriási békében!

Ügyesen halászik,
Halakra vadászik,
Árnyéka se látszik!

Morvai Angéla (14 éves)

(Budapest, Kőbányai Önkormányzat Fekete István Általános Iskola)

KAKUKK-SZOMSZÉD

Unatkozom. Egy hete, hogy öt tojást tojtam. Most csak ülök, melegítem a tojásokat. Csak enni megyek el. Az étel nem túl változatos: nyers féreg egyben, vagy nyers féreg darabolva. Nem baj, tápláló, és ez a lényeg. Hallom a párom éneklését. Megvéd a veszélyektől. Megbeszéltük, hogy csak öt tojást rakok, hogy a legrövidebb idő alatt fel tudjam nevelni őket, tudniillik itt az erdőben folytonos a veszély. Jaj! Mozog a tojás. Itt az ideje... Nem, mégsem. A mellkasomon már kihullottak a tollak. Néha megforgatom a tojásokat, így egyenesen tudom melegen tartani, és nem hűlnek ki. Nem jó ez a köztes állapot: szülő vagyok, de mégsem. Majd, ha anya leszek, nagy gondot fordítok rá, hogy megfelelően étkezzenek. Énekelek és mesélek nekik, tanítom őket az életre, a repülésre, az élelemszerzésre, megtanítom őket bújni az emberek elől, tájékozódni, hogy mindig visszatálaljanak oda, ahol szerető fészek vár rájuk.

Nemrég új lakó költözött a szomszéd fára. Nagyon csinos. Szürke farkán fehér pöttyök vannak, hasát szürke és fehér csíkok díszítik. Neki bezzeg nem hullott ki a tolla a hasán. Nekem is változtatni kellene már az öltözkömenem, nehogy a párom szemet vessen rá. Amúgy is unom már ezt az állandó feketét. Többször megkérdezte már tőlem az új szomszéd, hogy mikor megyek élelem után. Biztos vigyázni szeretne a tojásaimra. Aranyos tőle. Ő aztán tudja, mi az anyaság. Egyszer mesélt nekem egy történetet, ami nagyon megrendített. Neki is voltak tojásai, de minden alkalommal, amikor elment a fészektől, egy-egy tojása mindig másik fészekbe került. Nagyon bánta, de hát, nem tudott mit csinálni. Nem bírta az emlékeket, így hát elköltözött onnan. Azt mondta, hogy néha majd átjön beszélgetni, és vigyáz a tojásaimra, amikor én távol vagyok. A többi asszonnyal is nagyon kedves, mesélték, hogy nekik is felajánlotta, hogy melegíti tojásaikat, nehogy úgy járjanak, mint ő. Csak tisztelni tudom ezét.

Másnap csodálatos, napfényes reggelre ébredtem. A nap átsütött a levelek között, melyek a zöld minden árnyalatával kápráztatták el az ott lakókat, és az arra repülőket. Hajnalban eshetett az eső, mert a lombok közül egy kíváncsi szivárvány figyelte az erdő lakóit. Barátnőim vidám pletykáitól volt hangos az erdő.

Éhes vagyok – nyilallt belém – és miután megigazítottam a tojásokat, már repültem is reggeli után. Az új szomszédot megkértem, vigyázzon kicsit a tojásaimra. Amikor visszatértem, kicsit furcsa volt valami a tojások körül, mintha több lenne, mint mielőtt elmentem. Mindegy – gondoltam –, biztosan csak tévedek. A szomszédasszony mindig kérdegeti, hogy minden rendben van-e

a tojásoknál, nem lett-e több, vagy kevesebb, és mindig zavarba ejtően figyel, hogy mit csinálok a fészkenben.

Egy napon addig-addig forgattam a tojásokat, hogy az egyik kiesett a fészekből, és összetört. A szomszédasszonyból kitört a sírás, és sokáig csak zokogott, zokogott velem együtt. De, hogy ő miért zokogott, azt nem tudom.

Eltelt néhány nap, a tojások feltörték, és megláttam az én édes fiókáimat. Csupasz testük, kicsi sárga torkuk, mely állandóan az élelmet várta, örömteli látvány volt. Miután az egyik barátnőm mesélte, hogy neki csak egy fiókája maradt, de az óriási volt, és kilökdöste a testvéreit a fészekből, a szomszédasszony hirtelen elköltözött, senki sem értette, hogy miért. Három hét alatt felnőtt madarakat neveltem a kicsikéimből, én meg itt maradtam egyedül, és ismét csak unatkozom.

Dágy Zoltán (10 éves)
(Alsóbélatelep)

ANYÁK NAPJA

Május első vasárnapja:
Anyák napja van ma.
Virít a kertben az ibolya,
Az orgona, és nagyon
Boldog az összes édesanya.

Boldog volt az én anyukám is,
Mindig virággal ünnepeltem.
Soha senki sem lehet olyan,
Mint az én anyukám,
Mert nekem csak ez az egy van.

Sok boldogságot kívánok neked,
Mert Téged szeretlek nagyon,
De ezt már csak magamban mondom,
Mert neked már nem mondhatom.
A virág holnap ott lesz a sírodon.

Raduly Gyula (14 éves)
(Alsóbélatelep)

APÁM HALÁLA

Sorskivetett volt és szegény,
Senki sem szerette őt.
Hajléktalan volt és nyomorult
Azért utálta mindenki őt.

Én és a családom, mi szerettük aput,
Mert jó lelke volt neki,
Mert ő szeretett mindenkit,
Mégis mindenki utálta őt.

Mikor eltemették, ott voltam én,
Senki nem érezheti azt,
Amit akkor én.
Azt hittem akkor, összeesem én.

A szívem fele éppen leszakadt,
De szívemben mindig ott marad,
Mert apám szeretett engem,
És én is nagyon szerettem őt.

És míg én élek addig élő,
A szívemben együtt él velem,
Mert apám szeretett engem,
És én is nagyon szerettem őt.

2002 – „HOGY TETSZIK A VILÁG?”

Nataša Krivokuća (13 éves)

(Horvátország, Rijeka, Zamet Általános Iskola)

HAZA A SZÍVBEN

Az én hazámat Horvátországnak hívják. Európa szívében és az én kis szívemben fekszik. Azt tanultuk, hogy olyan, mint egy madár, amely széttárta szárnyát. A madár szabad és boldog. Szárnyai alatt gyönyörű hegyek, kristálytiszt patakok és tavak, termékeny föld, virágos zöld rétek és tenger, a világ legszebb tengere, az Adria-tenger van. Benne tükröződik a csillagos ég a meleg Nap és a madarak. Az én hazámnak törött volt a szárnya. A tankoktól és a lövöldözéstől elbújtak az állatok és elszáradtak a virágok. Nem voltak pillangók és nem volt Nap. Sírtak az emberek és sírtak az erdők.

Egy napon a Nap szégyenlősen előbújt a felhők mögül. Nevetett a Nap és visszatértek a pillangók. A madarak szabadon szálltak, a gyermekek futottak a mezőkön. Minden kiszáradt és kiszáradt, a tenger kékllett, a halacsák játszottak. Az emberek tudták, hogy véget ért a háború.

A nagy madárnak, az én hazámnak erősek voltak a szárnyai.

Katja Milosević (10 éves)

(Horvátország, Srdoci Általános Iskola)

MEGVÁLTOZTATNÁM A VILÁGOT

Ha változtathatnék mindenben,
Ahogy kedvem tartja
Az emberek
Sosem dolgoznának éjszaka.

Környezetünket tisztába tennénk,
És naphosszat csak
Tvisztelnénk.

A boltokban ingyen
Osztogatnák a csokoládét,
A kirakatból mosolyogna
A sok gyümölcsfű.

Boldog lenne
az egész családom,
és minden járókelő
lenne a barátom.

Katerina Latas (10 éves)

(Horvátország, Srdoči Általános Iskola)

AZ ÉN CSODA VILÁGOM

Én megváltoztatnám a világot
Ha tehetném.

A bánatot a gyermekek arcán
Mosoly szivárvánnyá változtatnám.

Az iskola
a világ csodája lenne.
Vég nélkül buloznánk benne.
Nem lenne többé ceruza.
A lecke magától íródna.

A világot megváltoztatnám
Városomban nap mint nap
Tartanánk tűzijátékot.

Szemétnyelőket eszelnék ki
És mindenütt virág illatozna.

Az én csoda világom
Olyan szép volna és
Mindenre ötös járna.

Bajnok Péter (10 éves)

(Budapest, Jedlik Ányos Gimnázium, XXI.)

EGY KÜLVÁROSI HAJLÉKTALAN DALA AZ ESŐRŐL

Ráülök a kapualjban
Rongyos ruhámra,
Várom az eső végét,
De úgy látszik hiába.
Ázik a város,
Ázik a föld,
Sok a giliszta,
Nehogy megöld.
Komor az utca,
Komor a város,
Bánatos vagyok
S nagyon magányos.
Tócsák tengerén
Tocsogó lábak,
Tartanak egyenest
Az iskolának.
Zúg az esővíz
Csatorna felé,
Ám egy kis lurkó
Követ rak elé.
Rég elmúlt emlékek
Suhannak az égen,
S visszatükröződnek
A tócsák vizében.
Kihalt a tér,
Kihalt a sikátor,
Csak a víz jár erre
A szomszéd utcáról.
Én meg csak várok
És reménykedem,
Hogy kiderül még
Az ég felettem.

2003 – „A FELNŐTTEK ÉS ÉN”

Hamberger Zoltán:
(Jászberény)

A FELNŐTTEK ÉS ÉN

Ha azt kérdezik:
Mi újság?
Én azt felelem:
semmi.
Szeretnék én szépen
felelni.
Nekünk más az újság.
Nekem az iskolai verekedés,
Nekik az ottani felelés.
Nekem a pályák a gépemen,
Nekik mi arról a nézetem.
Sok kérdésemre nincsen
felelet,
csak az, hogy: „Használd az
eszedet!”
De ha csak hallgatok,
Akkor meg mamlasz vagyok?
Az idő is furcsán
más nekünk,
ebben sem egyezünk.
Játéknál azt mondják:
„Most már elég lesz.”
Én azt mondom:
„Még csak egy perc!”
Tanulásnál én így szólok:
„Eleg már ez.”
Ők így szólnak:
„Még csak egy perc.”
Miért nem lehet ez
fordítva?
Kérdezem ezt
ordítva.

Fehér Eszter (12 éves)
(Budapest)

MINDENKI NAGY SZERETNE LENNI
(részlet)

Jaj!
Nagy a baj!
Kicsi vagyok
Az is maradok?
Remélem, nagyra nővök,
Nem félek, ha az ég dörög.
Nem is fogok félni, mert erős leszek,
Onnan tudom, hogy mindig sokat eszek.
Én, hogyha egyszer, majd nagyon nagy leszek,
Felérem a dombocskám tetejéről a csillagos eget.

Mindenki nagy szeretne lenni,
A barátnőim, s a kutyám is: Bodri.
Sokszor megemlítem azoknak,
Aki nálam sokkal nagyobbak.
A válasz viszont sohasem helyeslő:
„Addig gyerek a gyerek, míg fel nem nő.
Maradj olyan, amilyen vagy,
A felnőttek gondja nagyon nagy!”

Székelyhidi Eszter (12 éves)
(Budapest, Török Ferenc Általános Iskola)

TÖREDÉKEK

Égess el tüzeddel
Fagyassz meg szíveddel
Tépj szét a lelkeddel
Gyötörj két kezeddél
Rajtam már nem fog semmi, mert semmi vagyok

Törd szét a szívemet
Törd szét a lelkemet
És én kiáltani sem fogok

Mert már senki sem vagyok
Tűz. Láng. Ég.
Fekete. Sötét. Éj.
Lesz. Tesz. Mi hallgat, az is él.

A selyembe tű van rejtve
A boldogságban bánat feledve
Az ég is lángol
A föld is ég
Meghal-e, ami sosem élt?

Meghalt a halhatatlan
Elfeledődött a feledhetetlen
Ebben a világban van-e lehetetlen?
Mit kitalálsz már végbe ment
Mit megtettél az már létezett
Mit írsz az írva van.
Múltból lesz a mai nap.

Nincsen élő
Nincsen holt
Nincsen van
És nincsen volt
Nincsen fekete
Nincsen fehér
Igazat látunk?
Vagy mindent csak kitalálunk?

Könnyű ez
Könnyű az
Semmi a tett
Semmi a hang
S csak akkor válik nehézzé
Mikor már megtettük.

Horváth István (13 éves)

(Heves, Benedek Elek Általános Iskola)

ANYÁM, MI LESZ MOST VELEM?

Én anyám miért nem neveltél fel, nem értelek, hogy miért
Nem kellett nekem én anyám, miért
Hagytál el, mint egy árva gyermeket, nélküled oly gyötrelmes
Az életem, elkésérített könnyeid, ha megbántottalak, bocsáss meg
Nekem, engem már nem szeret senki, szemeimből könny
Csordult ki, próbálok felejteni, az életemből kitépni, ne hidd,
Hogy az nem fáj nekem, de te sosem szerettél,
Anyám segíts, hogy ne sírjak utánad, könnyes szemeimmel nem
Várok tovább, tudod, hogy szeretlek, de te nem hiszel nekem.
Olyan rossz, hogy nem vagy itt mellettem, hova mentél, merre mentél
Kerestelek, hova lett a te szép emléked, nem látlak tégedet.
Nem ismersz te engem, ez nagyon fáj nekem, tönkretetted a
Szívemet meg a lelkemet, ó istenem, egyedül nélküled, hát
Most mit tegyek, bocsáss meg nekem, és utánad megyek.
Csak tudjam azt, hogy szeretsz te még, nem értelek,
Hogy miért nem kellett nekem?

Sarkadi Nagy Bence (10 éves)

(Budapest, Diana utcai Általános Iskola és Gimnázium)

MADARAT TOLLÁRÓL

Mikor az Úristen a madarakat megteremtette, mindegyiknek adott valamilyen jó tulajdonságot. A pacsirta kapta a legszebb hangot, a bagoly a legnagyobb tudást, a sas a legélesebb látást, a harkály a fagyógyítás képességét és így tovább. Munkája befejezésekor az Úr elégedetten nézett végig a madárseregen.

Aztán hirtelen a homlokára csapott:

– A színeket elfelejtettem!

Sorba állította a madarakat, és festeni kezdte őket. Ám a madarak olyan sokan voltak, hogy lassan-lassan fogyni kezdett a festék. Olyannyira, hogy az utolsó két madárnak, a pávának és a hollónak már egy csepp nem sok, de annyi sem maradt. A két madárnak nem volt mit tennie, szomorúan hazaballagtak.

Másnap az Úristen üzenetet küldött nekik, melyben magához rendelte őket. A két színtelen madár izgatottan sietett az Úristen színe elé.

– Örülök, hogy megjöttetek – fogadta őket az Úr. – Jó hírem van számotokra. Maradt még valamiske festékem, miután a többi állatfaj is megkapta a színeit. Kárpótlásul a várakozásért, most ti magatok választhatjátok meg, milyen tollazatot szeretnének.

(Előként a páva szénesedhetett meg. Három színt választott: a kéket, a zöldet és a sárgát. Az Úr csodálatos mintákkal díszítette a páva tollait, sőt, még egy kis aranyat is festett a madár farktollaira. Gyönyörűségeken szép lény lett belőle.)

A holló izgatottan igyekezett befelé.

– Maradt még szín nekem is? Ugye van még? Gyorsan mutasd a festékeidet, látni akarom!

– Csak nyugodtan, lassan! Nem késtél le semmiről – igyekezett megnyugtatni az Úristen az ideges madarat. A holló alig bírta magát. Minden festékes vödörbe belekukkantott, minden egyes színt csodálatosan szépnek talált. Az Úr végül ráunt a kutakodásra.

– No, most már válassz! Melyiket szeretnéd?

– Mindet, mindet! – rikácsolta a holló.

– Biztos vagy ebben? – nézett rá kételkedve az Úr.

– Igen, igen, kend rám az összeesett! Mindenkinél szebb akarok lenni

Az Úristen megcsóválta a fejét, majd szó nélkül nekilátott a munkának. Csak festett, festett, egészen addig, míg egy csepp sem maradt a vödrök alján. A holló a sok festéktől elnehezült szárnyait alig tudta felemelni, de minden erejét összeszedve odavonszolta magát a tükörhöz. Aztán csak állt, állt, néhány percig egy hang sem jött ki a torkán. Végül elrikácsolta magát:

– Hiszen én szénfekete vagyok!

– Bizony, bizony – válaszolt az Úr. – Hiszen te kérted, hogy kenjem rád az összes festéket. Teljesítettem a kívánságodat.

– Ez... ez nem lehet... azonnal mosd le, vagy csinálj valamit! – esdekelt a holló.

Az Úristen hallgatott egy ideig, majd így szólt:

– Mit számít a szín, ha ezentúl becsületes madár leszel?

A holló azonban a dühtől elvakultak visított:

– Én akkor is jobban szeretem a szép színeket, mint a becsületet!

Az Úr komolyan nézett a rikácsoló madárra:

– A festéket nem mosom le, míg meg nem tanulod, hogy melyik a fontosabb: a külső szépség vagy a becsületesség. Ha nem akartál volna szépségben a többi madár fölé emelkedni, nem jártál volna így!

A holló máig is az Úr szavain gondolkodik, de, úgy tűnik nem fogadta meg a jó tanácsot, hiszen ma is szurokfekete.

2004 – „AHOGY TETSZIK”

Czirák Dávid (12 éves)

(Várpalota, Bán Aladár Általános Iskola)

AHOGY NEM TETSZIK

Aznap nem fűlött a fogunk a vacsorához, a süti se csábított. Óh, egészen másra vágytunk: egy jó kis hamburgerre! Az öcsémmel aztán nyaggatni kezdtük apát, mi lepödtünk meg a legjobban, amikor ráállt, mert igencsak szigorú ezen a téren. Gyorsan kabátot, bakancsot húztunk, nehogy meggondolja magát. S már robogtunk is ki. Egy pillanatra megtorpantunk, ahogy a hideg megcsapott, arcunk mindjárt kipirosodott a fagytól, kezünk becsusszant a zseb melegébe. Ki gondolt kesztyűre?! Szerencsére a falatozó nincs messze. Hamburger – elég volt rágondolni, hogy érezzük a forró husi, hagyma, ketchup és sajt fenséges ízét a szánkban. Amikor megkaptuk, már haraptunk is bele. Akkor vettük észre. A bácsi a falatozó és a bolt közötti zugban álldogált, ahová a szél nem tudott befurakodni. Összekucorodva támasztotta a falat, nézett maga elé. Apa szólította meg, amikor odakínálta neki saját adagját. Születésnapja volt.

Döbbsentem töprengtem hazafelé, hogyan lehet szülinap torta, gyertyák, ajándékok nélkül, hogyan lehet ünnepelni jókívánságok, felköszöntő barátok, rokonok nélkül? A fagytól már nem védett kabát, se sál, se sapka, kit érdekel a hamburger!

Otthon aztán felforgattuk a konyhát, átkutattuk a hűtőt. Zsákmányunkat szatyorba gyömöszöltük, még anyu is segédkezett, fánkot, szalvétát csúsztatott a kajahegy tetejére. Mi pedig újra csak nyaggattuk apát, de most azért, hogy siessünk vissza a bácsihoz. Ugyanúgy állt ott, arca alig látszott a fekete kötött sapkában, szürkés szakálla borzolódott csupán ki a sapka és gallér résén.

Értetlenül, szégyenlősen vette kezébe a mi szülinapi meglepetésünket. Szorongatta a szatyor fülét, s csak azt ismételgette, hogy „köszönöm”, meg, hogy „nem kellett volna”. Furcsán éreztem magam, az örömből kellemetlen, rossz valami kúszott elrontva az egészet. Nem is hagyott aludni. Azon kezdtem el gondolkozni, milyen szép szó a *hajlék*, talán csak a versekben találni ilyen hangulatfestő szót, amelyben érezzük a meghittséget, a melegséget, az oltalmat, benne lakik az otthonosság. És aki nem lakik sehol, akinek nem jut hajlék, otthon? Azt hiszem nem a házzal, nem is az emberrel van a baj, talán inkább az emberséggel.

Molnár Endre (14 éves):
(Budapest)

A KENGURU

A kenguru erkölcsös állat. Az ő erénye az erszénye, ami sohasem üres, mint a miénk, mivel a kis kenguru kandikál ki belőle.

A kenguru megteheti, hogy egész életében kedvére ugrál, és nem szólnak rá a tanárok, hogy fiam, ne ugrálj!

A kenguru Ausztrália szavannáin él, s ha valaki éppen a fővárosban jár, eszébe ne jusson szidni, mert az Sydney!

Nem tudunk róla, hogy kleptomániás lenne, mint távoli rokonai, a budapesti metrók zsebesei.

Indiai rokonságban vezetőjüket Ken Guru-nak hívják.

A kenguru távolugrásban verhetetlen, de a boxért is rajong.

Hátsó lábaira támaszkodva mellső lábaival pofozza ellenfelét.

Félelmetes hírre tett szert egy kenguru bokszbajnok, név szerint Fura Ugrabugra, aki máris kihívta az argentin Chacon-t egy húsvéti viadalra.

Semmi esetre sem lesz könnyű dolga az argentinnek, mert a kenguru kiváló lábmunkája miatt a balcsapottak el sem fogják őt találni.

A meccset így már előre a zsebébe tudhatja.

Még arra is látok esélyt, hogy mérkőzés bírása nem fogja észrevenni, hogy Fura Ugrabugra zsebéből időnként előbukkan Zsebi baba, s ő is bevisz egy-egy balhorgot, a mi Csonttörő Nagy Janinktól ellesett stílusban.

A kenguru vegetáriánus. Fűvét a sarki dílerektől szerzi be, ezért nem kap Magyarországra beutazó vízumot. Az állatkertben látható példányok már mind átestek a drogelvonnó kúrán.

Ajánlom hazánk címerállatának, mert ő is, mint mi, hagyni szokta, hogy mások kotorásszanak a zsebében.

Daku Flóra (11 éves):
(Cserkeszlő, Petőfi Sándor Általános Iskola)

TÁRSKERESÉS

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király, annak három lánya.

A két idősebbik lányát már férjhez adta, de a legkisebbnek sehogy sem akadt kérője, mert szépsége ellenére sajnos nagyon kövér volt. Összehívta a király az udvari tanácsot, hogy kiokoskodják, mit tegyenek. A legbölcsebb udvarmester tanácsára az ifjú királykisasszonyt erős zsírégető diétára fogták, beírátták

Norbi aerobic óráira, s a palotában berendeztek egy fitness-termet is. Csodával határos módon három hét alatt a királylány lefogyott, de sajnos így sem kellett senkinek. Ekkor gondolta, jelentkezik a televízió Nagy Ő című műsorába, hátha ő lesz a szerencsés. A királykisasszony napokat töltött a kozmetikusnál, Avon termékekkel ápolta testét, s hogy még szebb legyen, ruháit a kínai boltban vásárolta. Sajnos itt sem járt sikerrel, mert az első műsor végén rózsza nélkül távoznia kellett.

Nagy volt a bánata az egész királyi udvarnak! Hiába a sok aranytallér a bankszámlán, kérő csak nem akadt. Elkecseregésében újra zabálta az édességet, főleg a Nestlé csokikat szerette, s az aerobic órákat is mellőzte. Ekkor az udvari bolondnak támadt egy ötlete: azt tanácsolta a királynak, hogy adjanak fel egy hirdetést. A királyi család először nem akarta, de végül úgy döntöttek, hogy még ezt az egyet megpróbálják. Meg is jelent a Déli-Apró Társskereső rovatában a következő hirdetés: Magányos, 23 éves királylány jó anyagiakkal, megismerkedne egy jóképű fiatalemberrel, házasság vagy élettársi kapcsolat céljából. Szegénység nem akadály, de alkoholisták, drogosok kíméljenek! Tel.: 07 70/777 777. E-mail: maganyos@kiralylany.hu

Hát lássatok, halljatok csodát! Beindult a forró drót. A királykisasszony füléhez ragadt a mobilja, mert a kérők egyfolytában hívogatták, SMS-eket küldtek. A király alkalmazottjai állandóan az e-maileket olvasták.

Válogathatott a királylány kedvére, mint tyúk a kendermagban. Meg is tetszett neki egy legény, aki a City bank igazgatója volt. Találkozót beszéltek meg a Nelson kávéházban.

A királylányt testőrei kísérték el, de nem kellett sokat várniuk, mert hatalmas fékezéssel megérkezett a legény is az Audijával. A ruhája már nem volt valami előkelő, de a lánynak így is tetszett. Beültek a kávézóba, de még meg sem itták a cappuccinót, már egymásra borultak.

Siettek is az öreg királyhoz elújságolni szerelmüket. Óriási volt az öröm, hatalmas esküvőt rendeztek, amire mindent az internetről rendeltek.

A király a vőjét az udvar logisztikusának nevezte ki, az ifjú párt pedig befizette nászútra egy háromhetes tunéziai nyaralásra.

Még most is élnek, ha repülőszerencsétlenség miatt meg nem haltak.

Juhász Péter (13 éves):
(Győr, Gyárvárosi Iskola)

A SOVÁNYÍTÓ PALACSINTA

Hol volt, hol nem volt, talán még az Üveghegyen innen, élt egy királykisasszony. Nagyon jó világa volt ennek a kislánynak. A királyi felségnek és udvartartásának már sokszor okozott fejfájást hisztizésével.

Kriszti királykisasszony képes volt napjában akár tízszer is óriási patáliát csapni valamimért. Ha éhes volt, akkor azért, ha szomjas volt, akkor azért, ha játék közben vesztesre állt, amiatt hisztizett, a játszópajtásai nem kis bosszúságára. Az édességek, különösen a palacsinta, viszont a kedvencei közé tartoztak. Szert is tett némi súlyfeleslegre miattuk. Királyapja aggódni kezdett lánya külseje miatt. Mi lesz, ha majd eladósorba kerül az ő egyetlen leánygyermek? Ki fogja feleségül venni, ha a ducisága elhomályosítja majd a bimbózó szépségét? Kihirdette az országban, hogyha valaki tud egy olyan szerkezetet alkotni, mely segít leányának leadni a súlyfelesleget, hatalmas jutalomban részesül. Kriszti királykisasszonynak egy csöppet sem volt az ínyére, hogy sanyargató eszközöket kell kipróbálnia apja kedvéért, de nem sokat tehetett ellene.

Híret vette a nagy lehetőségnek egy szegény ember, aki maga is tekintélyes pocakkal bírt, s már évek óta kísérletezett háza pitvarában egy olyan szerkezettel, amivel leadhatná a súlyfelesleget a pocakjáról. Igazi kitalálnokként tartották őt számon a faluban. Elhatározta, hogy szerencsét próbál a királyi udvarban a szerkentyűjével. Fogta magát egy szép napon, s bekopogott a kastély kapuján. Vezeték is rögvést a katonák a királyi felség elé.

– Hallom, egy csodatevő szerkezettel bírsz – mondja a király a szegény embernek.

– Úgy érzem, felség, megpróbálkozhatnék bebizonyítani a fogyasztó hatását az én ki szerkezetemnek. Az eredményben teljesen biztos vagyok, uram királyom!

– Legyen minden a kedved szerint! Tégy meg mindent azért, hogy leányom minél előbb a legkarcsúbb alakjában jelenhessen meg a királyi udvar előtt!

Előhívták a királykisasszonyt a szobájából, s bemutatták neki a kitalálnokot. Végigmérté a szegény embert a szemeivel, s szemeiben a dacosság manócskái máris megkezdtek játékukat. A kitalálnok egy szerkezet-félét meg egy jó hosszú zsineget kotort elő. Az egészet fölhajította egy jó magas fa legfelső ágára, s egy kicsit huzigálta a madzagot.

– Na most jó – mondta. – Ide egy palacsintát!

A palacsintát fölérősítette a csiga zsinórjára, és föl húzta a fa legtetejére.

– Tessék, Kriszti királykisasszony, edd meg!

– De hogyan? – rémüldözött a királylány.

– Mássz föl érte! Esküszöm, mire az ezredik soványító palacsintát megeszed, karcsú leszel, mint a nádszál, és lenge, mint a tavasz szellő.

– Brr-krccs-recs-zz – így szóltak az ágak, amint Kriszti királykisasszony szuszogva, fújtatva, lihegve mászott fölfelé a fán. Ez volt ám a mászás! Mint a záporosó, szakadt a verítéke. Fogadjunk, fogyott vagy tíz dekát, mire a fa tetejére ért. Szusszant egyet, és hamm, befalta a palacsintát.

– Én innen többé le nem megyek – mondta nekikieseredetten. – Húzzatok föl nekem ide még egy palacsintát!

– Azt már nem – mondta odalenn magabiztosan a kitalálnok. – De ha lejössz, idenézz, mit kapsz! – mutatta, hogy mit. – Lekváros!

– Húúúú – mondta Kriszti királykisasszony, és recsege, ropogva, szuszogva, fújtatva megindult lefelé. Zirrz-zörr, az ágak, sitty-sutt, a levelek. És lent, hamm, bekapta a lekváros palacsintát.

– Megy ez, kérem – vigyorgott a kitalálnok, és ügyes szerkezetével máris húzta a fa tetejére a következő palacsintát. – Rajta, királykisasszony!

De Kriszti királykisasszony, ahelyett, hogy mászni kezdett volna, elfeketedett, ellilult, elzöldült, és kitört, mint egy gejzír.

– Te hóhér, te körmönfont csaló – ordította –, még hogy soványító palacsinta! Csak nem képzeled, hogy ágheggyel böködtetem, fakéreggel horzoltatom, mászással gyötörtetem a drága testem! Poroszlók, elő! Vágjatok huszonötöt a hátára!

A nagydarab föl- és kitalálnok lángeleme nélkül is láthatta, hogy ennek fele sem tréfa, meglendítette hát súlyos testét, és nyilalló Achilles-inakkal rohant arra, amerről jött, az erdő felé. Nyomában a poroszlók suhogtatták a pálcájukat. Futott szegény kitalálnok, ahogy bírta, és közben ezt motyogta:

– Pedig ágheggyel böködtetés, fakéreggel horzoltatás, mászással gyötörtetés nélkül nem megy.

– Esetleg egy kis futás sem árt – tette hozzá, és vágta az ágat, ahogy a lába bírta.

Így történt, hogy Kriszti királykisasszony máig is gömbölyű, mint a búbos kemence, széles, mint egy szalmakazal, és vastag, mint a szederfa. Bezzeg szegény nagydarab, kövér, fájós lábú föl- és kitalálnok! Éppen tíz kilót fogyott, mire a poroszlók abba hagyták a kergetését. Lihegve és kedvtelve nézte megkarcsúsodott alakját egy patak tüskében, és azt mondta:

– Mégiscsak nagy találmány a soványító palacsinta!

TARTALOM

KÉPEK ÉS SZAVAK	3
AZ ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETÉBŐL	4
Évente ismétlődő események	5
Kiadványaink	5
Rajzkiállításaink	5
Dr. Szabó Júlia megnyitó beszédéből	6
Az alapítvány munkatársai	7
A legaktívabb műhelyek	8
ALKOTÓTÁBORAINK (Szabó László)	9
A zenei programokról (Barta Katalin)	10
Varró Dániel: Tábori élménybeszámoló Katalin-napkor	11
AZ ALAPÍTÓ: KERTÉSZ LÁSZLÓ	13
Életről, pályájáról (G.A.-Sz.L.)	13
Az Alapítvány létrejöttéről (Kovács Boglárka)	14
A NÉVADÓ: ÁCS KATÓ	16
Pályájáról	16
Fontosabb művei	16
Ács Kató és Miska bácsi (Görgey Gábor)	17
Emlékek „Miska bácsiról” (Géczyne Fehér Magda, Barnáné Kosztik Ilona)	17
TÍZ ÉV TERMÉSÉBŐL	19
Krizsán Ildikó: Szürke idő	19
Kerényi Kata: Az első emlék	21
Jósfai Dávid: A Szeretet Ünnepe	22
Rochy György: Akik hitték, hogy tehetnek értem valamit kedves terrorral	23
Hablicsek Márton: Kannibál-vers	23
Kovács Gáspár: Sün Sámuel kalandjai	24
Nagy Zsófia: Egy reneszánsz kép	26

Krekó Zsófia: Kívül-belül	26
Folberth Ádám: A kiscica	27
Kósa Boróka: Bezárt farkas balladája	28
Uosztics Lili: Az idej tavaszhoz	29
Kósa Biborka: A tanárom a tulajdonom	31
Grabovac Dávid: A szavakkal játszom	31
Tóth Franciska: Favágó Jancsi és Kököröcsin királykisasszony	32
Molnár Ádám: A zene és én	34
Kucsera Ella: Zene az egész világ	34
Tornyai Gergely: Kálmán Zeneországban	35
Kovács Sára: Találkozás a zenével	37
Márton Simon: Röppenj rigó	38
Cziráký Dávid: Az utolsó fa meséje	38
Milánkovich András: Az elátkozott királylány	40
Fábry Bálint: Jégmadár	41
Morvai Angéla: Kakukk-szomszéd	42
Dági Zoltán: Anyák napja	43
Raduly Gyula: Apám halála	44
Nataša Krivokuća: Haza a szívben	45
Katja Milosević: Megváltoztatnám a világot	45
Katerina Latas: Az én csoda világom	46
Bajnok Péter: Egy külvárosi hajléktalan dala az esőről	47
Hamberger Zoltán: A felnöttek és én	48
Fehér Eszter: Mindenki nagy szeretne lenni	49
Székelýhidi Eszter: Töredékek	49
Horváth István: Anyám, mi lesz most velem?	51
Sarkadi Nagy Bence: Madarat tolláról	51
Cziráký Dávid: Ahogy nem tetszik	53
Molnár Endre: A kenguru	54
Daku Flóra: Társkeresés	54
Juhász Péter: A soványító palacsinta	56

**Az Ács Kató Irodalmi Alapítvány támogatói, szponzorai
az elmúlt évtizedben:**

Nemzeti Kulturális Alapprogram Szépirodalmi Szakmai Kollégiuma

Nemzeti Civil Alapprogram

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium

Soros Alapítvány

Civiliaida 2004

Európa Ház

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal

Budapest II. kerület Polgármesteri Hivatal

Budapest VI. kerület Polgármesteri Hivatal

Budapest VII. kerület Polgármesteri Hivatal

Budapest IX. kerület Polgármesteri Hivatal

Budapest XI. kerület Polgármesteri Hivatal

Budapest XXI. kerület Polgármesteri Hivatal

Országos Széchenyi Könyvtár

Budapesti Történeti Múzeum

Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola

Állami Autópályakezelő Rt.

ExPont

Euroleasing

Eco Trans Rt.

Éva Optika Fotó

Vadkacsa Leányfalui Gyermek Víziflotta Egyesület

Acélpajzs Biztonsági Szolgálat

MW-Trió Vagyonvédelmi és Villamossági Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Az Ács Kató Irodalmi Alapítvány címe: 1022 Budapest, Marcibányi tér 1.
Telefonszáma/fax: 212-5680

E-mail: acs_kato@freemail.hu, weblap: www.netlap.hu/vendeg/acs_kato
számlaszáma: OTP Bank, 11702036-20630276

Arckép – Zywny Réka (8 éves)
Budapest, Ady Endre Általános Iskola

A játékdoboz titka – Szokolai Erzsébet (13 éves)
Budapest, Derkovits Gyula Általános Iskola

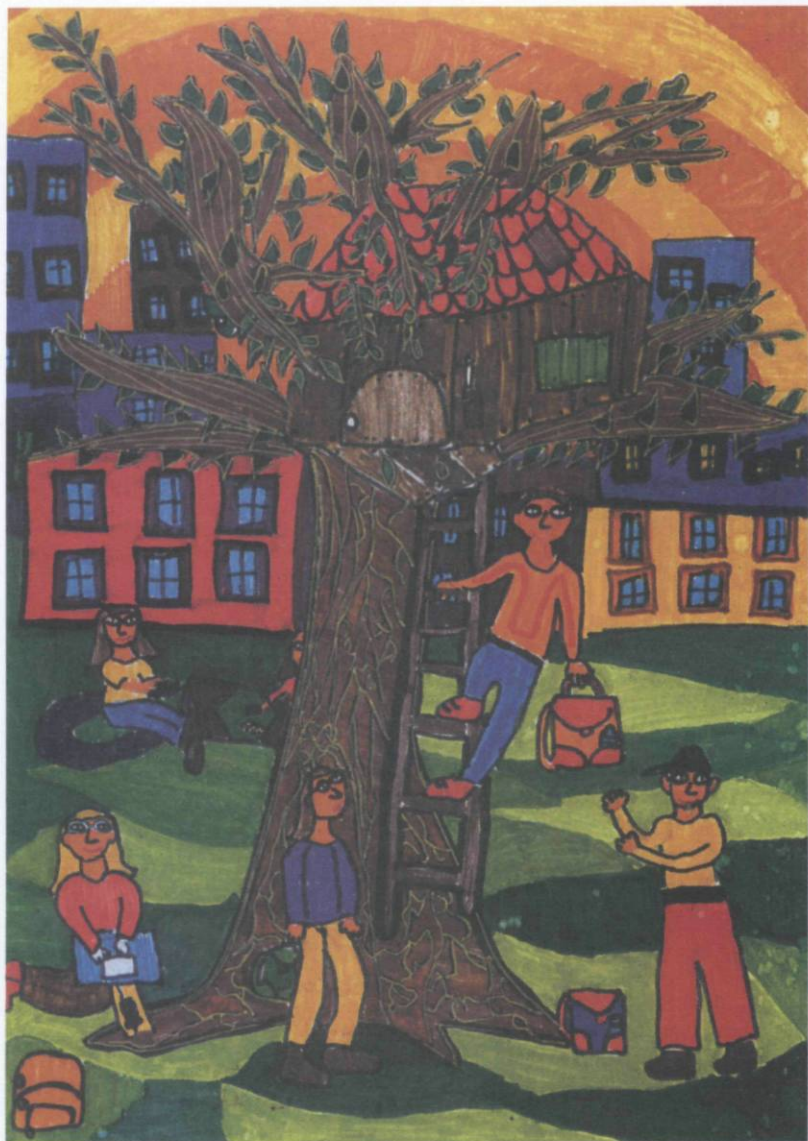
A festő – Orsós Krisztián (11 éves)
Lenti, Általános Iskola, Diákotthon és Speciális Szakiskola

Kedvenc lovam: Bájos – Kiss Kata (4 éves)
Kunszentmárton, Epreskert Óvoda

Kertész leszek – Nagy Hajnalka
Budapest, Diószeghy Utcai Általános Iskola és Diákotthon

Játszóter – Katona Krisztina (10 éves)
Debrecen, Vörösmarty Általános Iskola

A bohóc – Hamberger Sarolta (7 éves)
Jászberény, Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola

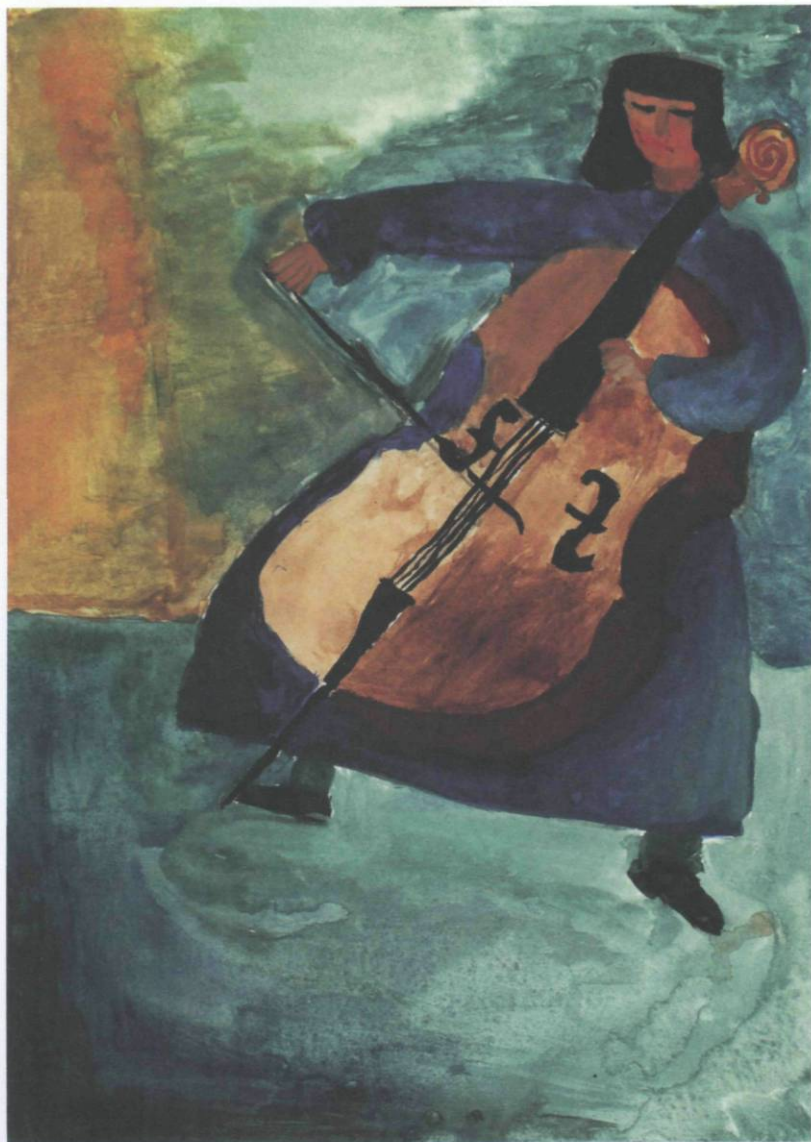
Lovas – Takács Mária (12 éves)
Velence, Általános Iskola Speciális Szakiskola és Diákotthon

Zongorista – Horváth Sára (9 éves)
Szombathely, Váci Mihály Általános Iskola

Zongora, hegedű – Simon Petra (7 éves)
Szombathely, Váci Mihály Általános Iskola

Csellós – Vincze Réka (12 éves)

Budapest, Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola

Kalitkában – Kiss Krisztina (9 éves)
Budapest, Néri Szt. Fülöp Katolikus Iskola

Madarak – Faluközi Tímea (7 éves)
Budapest, Geniusz Iskola

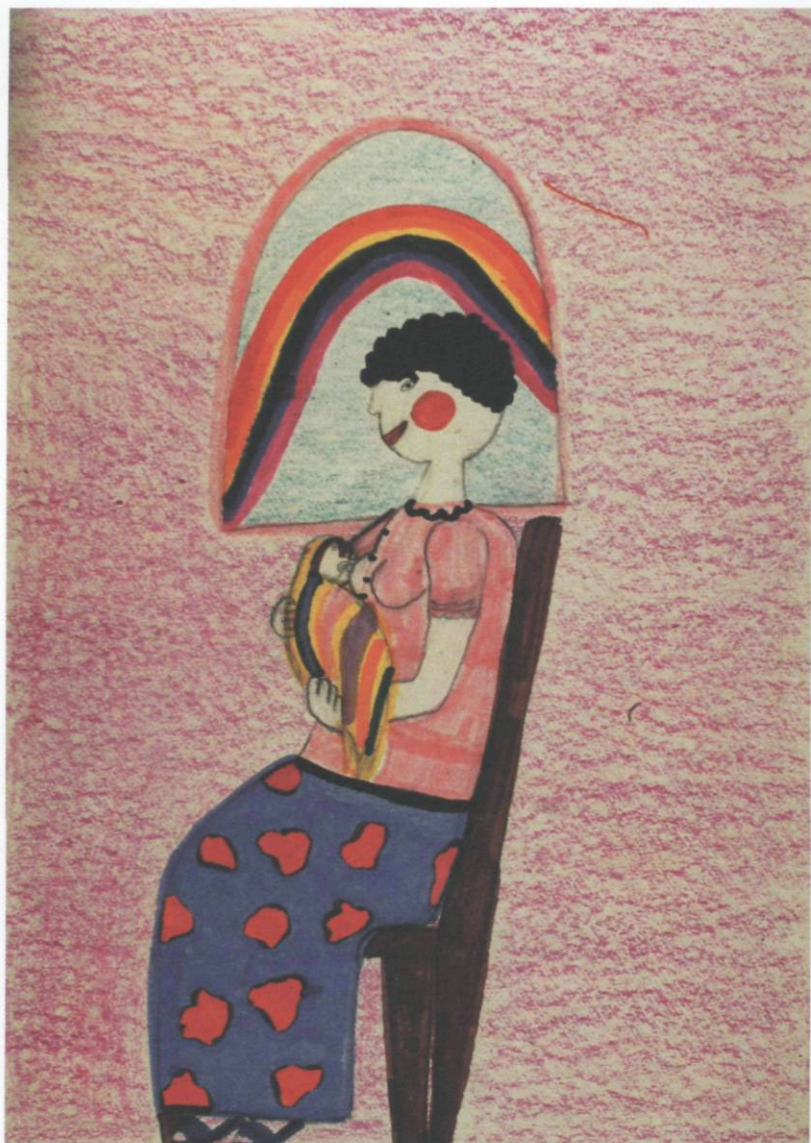
A barátom – Czirják Gábor és Laura (12 évesek)
Budapest, Lajtha László Zene és Művészeti Iskola

A csodafa – Máté Gergő
Budapest, Zuglói Hajós Alfréd Általános Iskola

Ablakban – Puskás Sabita (11 éves)
Nagyszalonta

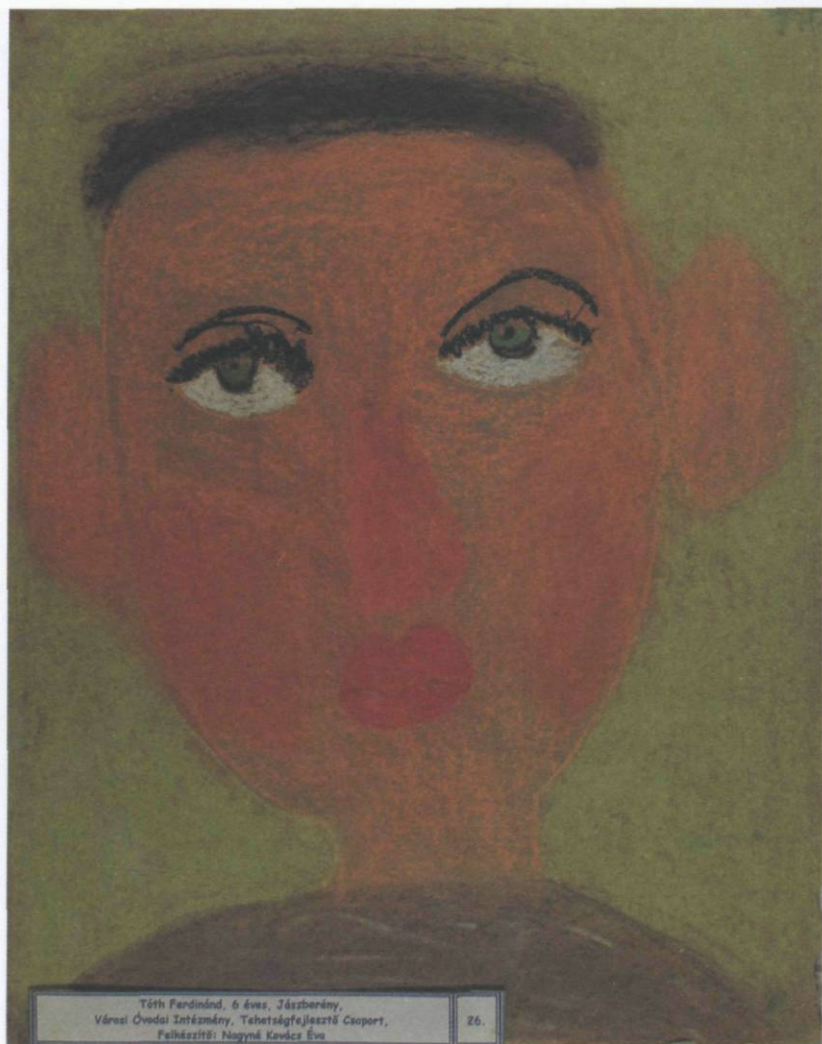
Az én drága anyukám – Bertalan Imola (9 éves)
Balatonfűzfő, Irinyi János Általános és Alapfokú Művészeti Iskola

Gyerek világ – Czente Ilona (6 éves)
Budapest, Kitaibel Pál Utcai Óvoda

Tavaszi – Molnár Dávid (14 éves)
Nagyesztergár, Általános Iskola

Tóth Ferdinánd, 6 éves, Jászberény,
Városi Óvodai Intézmény, Tehetségfejlesztő Csoport,
Felkészítő: Nagyvári Kovács Éva

Z6.

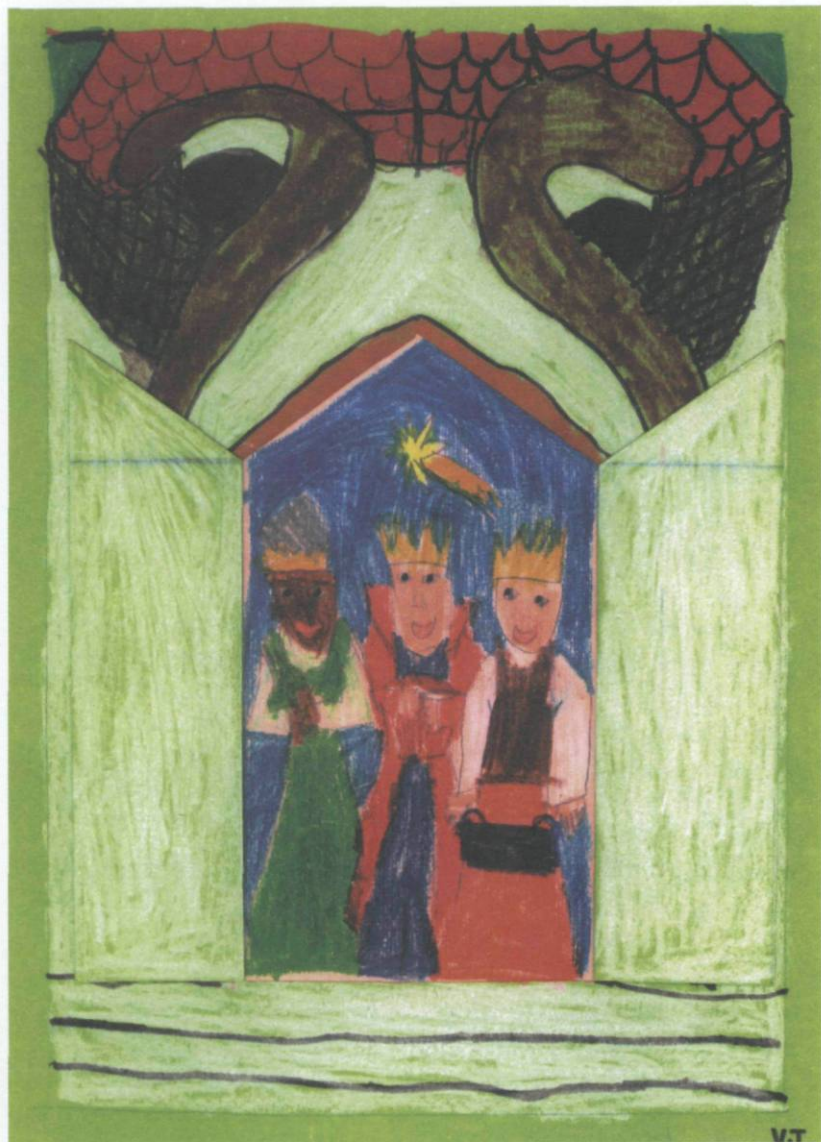
Arckép – Tóth Ferdinánd (6 éves)
Jászberény, Városi Óvodai Intézmény, Tehetségfejlesztő Csoport

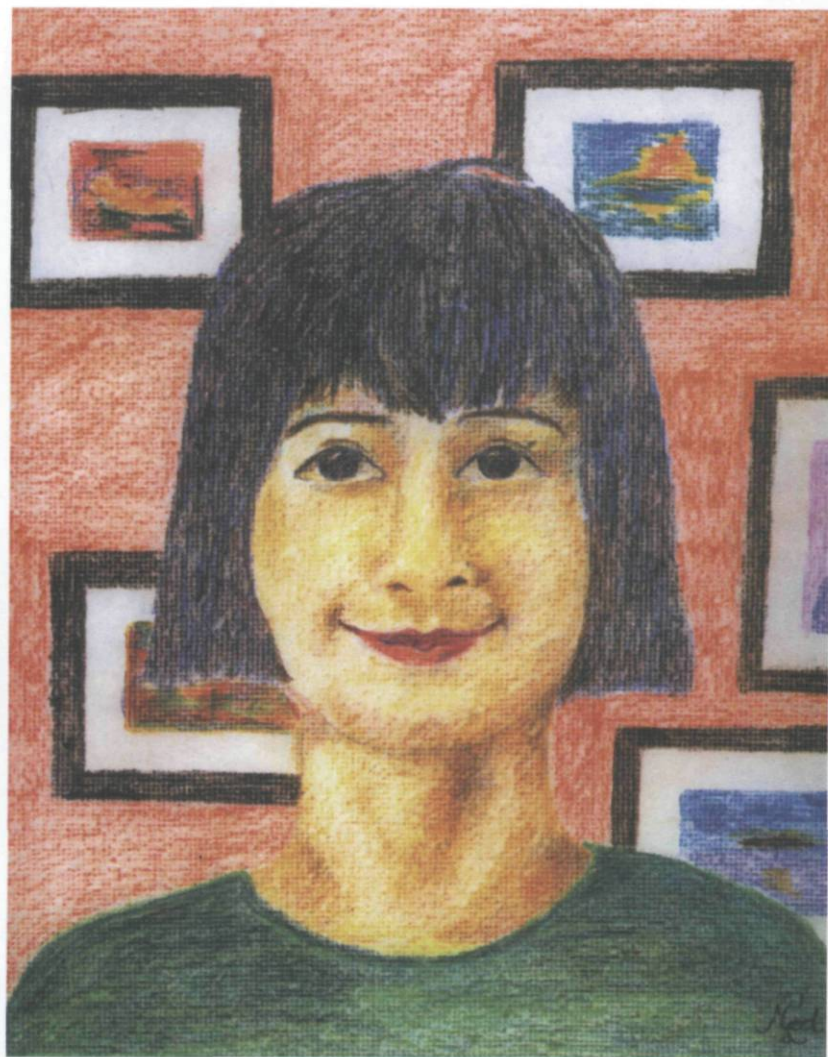
Út a Nap felé – Fehér Eszter (13 éves)
Jászárokszállás, Széchenyi István Általános Iskola, Óvoda és Zeneiskola

Majom – May Kató (14 éves)
Budapest, Bárczy Géza Általános és Középiskola

Három királyok – Vadász Tamara (6 éves)
Jászberény, Városi Óvodai Intézmény, Tehetségfejlesztő Csoport

Kiállításon – Mód Lillaa (11 éves)
Budapest, Munkácsy M. Általános. Iskola

